

1890

EPISTOLA ENCYCLICA

SS. DOMINI

LEONIS PP. XIII.

„GRANDE MUNUS“^{xi}

EDITIO SLAVICA POLYGLOTTA.

PRAGAE.

E TYPOGRAFIA CYRILLO-METHODIANA.

1881.

VENERABILIBUS FRATRIBUS
PATRIARCHIS, PRIMATIBUS, ARCHIEPISCOPIIS ET EPISCOPIIS UNIVERSIS
CATHOLICI ORBIS
GRATIAM ET COMMUNIONEM CUM APOSTOLICA SEDE HABENTIBUS.

LEO PP. XIII.

Venerabiles Fratres salutem et Apostolicam Benedictionem!

Grande munus christiani nominis propagandi, beato Petro principi Apostolorum ejusque Successoribus singulari modo demandatum, Romanos Pontifices impulit, ut sacri Evangelii nuntios ad varias orbis terrarum gentes diversis temporibus mittendos curarent, prout res et consilia miserentis Dei postulare viderentur. — Quamobrem sicut Augustinum ad Britannos in culturam animorum legaverunt, Patritium ad Hibernos, Bonifacium ad Germanos, Villebrordum ad Phrisios, Batavos, Belgas, aliosque persaepe ad alios; sic etiam apostolici muneris apud Slavoniae populos obeundi facultatem CYRILLO et METHODIO, viris sanctissimis, concesserunt: quorum instantia maximisque laboribus perfectum est, ut illi Evangelii lumen aspicerent, et ab agresti vita ad humanum civilemque cultum deducerentur.

Cyryllum et Methodium, par Apostolorum nobilissimum, si hominum fama, beneficiorum memor, celebrare Slavonia tota numquam desiit; non minore certe studio colere Ecclesia Romana consuevit, quae et utrumque eorum, quamdiu vixerunt, multis rebus honoravit, et alterius demortui cineribus carere noluit. — Inde jam ab anno MDCCCLXIII Slavonici generis Bohemis, Moravis et Croatis, qui solemnia in honorem Cyrilli et Methodii celebrare quotannis die nono mensis Martii consueverant, indulgentia Pii IX. immortalis memoriae decessoris Nostri permissum est, ut deinceps diem quintum mensis Julii festum agerent, horariasque preces ob Cyrilli et Methodii memoriam persolverent. Neque multo post, quo tempore Concilium magnum ad Vaticanum haberetur, per plures Episcopi ab hac Apostolica Sede suppliciter petiverunt, ut eorundem cultus et stata solemnitas ad universam Ecclesiam propagaretur. Verum infecta ad hanc diem re, et ob temporum vices mutato per eas regiones reipublicae statu, opportunus Nobis oblatus videtur locus juvandi Slavoniae populos, de quorum incolumitate et salute

solliciti magnopere sumus. Igitur cum paternam caritatem Nostram nulla in re ab iis desiderari patimur, tum latius proferri augerique religionem volumus hominum sanctissimorum, qui Slavonicas gentes sicut olim, disseminata fide catholica, ab interitu ad salutem revocarunt, ita nunc sunt caelesti patrocínio potenter defensuri. Quo autem magis emergat, quales sint, quos orbi catholico venerandos et colendos proponimus, placet rerum gestarum historiam breviter attingere.

Cyrillus et Methodius fratres germani, Thessalonicae amplissimo loco nati, Constantinopolim mature concesserunt, ut in ipsa urbe Orientis principe humanitatis artes addicerent. Nec latuit scintilla ingenii, quae jam tum elucebat in adolescentibus; nam uterque plurimum brevi profecerunt; at Cyrillus maxime, qui eam scientiarum laudem adeptus est, ut singularis honoris causa Philosophus appellaretur. Non longo intervallo monachum agere Methodius coepit; Cyrillus autem dignus est habitus, cui Theodora imperatrix, auctore Ignatio Patriarcha, negotium daret erudiendi ad fidem christianam Chazaros trans Chersonesum incolentes, qui idoneos sacrorum ministros Constantinopoli imploraverant. Quod ille munus non gravate accepit. Itaque Chersonam in Tauris adlatus, sermoni vernaculo illius gentis, ut quidam ferunt, aliquamdiu operam dedit; eoque tempore sibi contigit optimis auspiciis, ut S. Clementis I. P. M. sacros cineres inveniret, quos quidem haud difficile agnovit, cum ex pervagata majorum memoria, tum ex anchora, quacum ipsa martyrem fortissimum Trajani imperatoris jussu in mare praecipitem actum, et deinde conditum fuisse constabat. — Tam praetioso thesauro potitus, in Chazarorum urbes sedesque penetravit; quos praeceptis suis edoctos et Dei numine instinctos, multiplici superstitione deleta, ad Jesum Christum adjunxit. Recenti christianorum communitate optime constituta, continentiae simul et caritatis memorabile documentum edidit, cum oblata ab indigenis dona omnia recusavit, excepta servorum, qui christianum nomen profiterentur, manumissione. Mox Constantinopolim rediit alacer, atque in monasterium Polychronis, quo se jam Methodius receperat, Cyrillus ipse secessit.

Interim res apud Chazaros prospere gesta; ad Rastislaum Moraviae principem fama detulerat. Is, Chazarorum exemplo incitatus, de aliquot operariis evangelicis Constantinopoli arcessendis cum imperatore Michaële III. egit, nec difficile, quod volebat, impetravit. Igitur tot jam factis nobilitata virtus, proximorumque juvandorum in Cyrillo et Methodio perspecta voluntas effecit, ut ii Moraviensi expeditioni destinarentur. Cumque iter per Bulgariam instituissent christianorum iniciatam sacris, nullo loco praetermittunt amplificandae religionis opportunitatem. In Moraviam vero, effusa obviam multitudine ad imperii fines, summa voluntate et celebri laetitia excipiuntur. Nec mora fuit, quin imbuere christianis institutionibus animos aggredierentur et in spem caelestium bonorum erigere; idque tanta vi, tam operosa industria, ut non longo intervallo Moravorum gens nomen Jesu Christo libentissime dederit. Ad eam rem non parum scientia valuit dictionis slavonicae, quam Cyrillus ante perceperat, multumque potuerunt sacrae utriusque Testamenti litterae, quas proprio populi sermone reddiderat. Quare omnis Slavorum natio plurimum homini debet, quod non fidei christianae solum, sed etiam civilis humanitatis ex illo beneficium acceperit: nam Cyrillus et Methodius principes inveniendi fuerunt ipsas litteras, quibus est sermo ipsorum Slavorum signatus et expressus, eaque de causa ejusdem sermonis auctores non immerito habentur.

Ex tam remotis disjunctisque provinciis rerum gestarum gloriam secundus rumor Romam nuntiaverat. — Atque ita cum Nicolaus I. P. M. fratres optimos

Romam contendere jussisset, ii sine cunctatione imperata facere instituunt; romanumque iter alacriter ingressi, reliquias S. Clementis secum advehunt. Quo nuntio, Hadrianus II., qui in locum Nicolai demortui fuerat suffectus, Clero populoque comitante, obviam magna cum honoris significatione progreditur hospitibus illustribus. Corpus S. Clementis magnis extemplo prodigiis nobilitatum, solemnibus ducta pompa, inlatum est in Basilicam iisdem vestigiis paternae domus martyris invictissimi Constantiano tempore excitatam. Deinde Cyrillus et Methodius de munere apostolico, in quo essent sancte laborioseque versati, ad Pontificem Maximum, assidente Clero, referunt. Et quoniam fecisse contra instituta majorum religionesque sanctissimas arguebantur, quod sermonem Slavonicum in perfunctione munerum sacrorum usurpavissent, causam dixere rationibus tam certis tamque illustribus, ut Pontifex totusque Clerus et laudarent homines et probarint. Tum ambo, dicto ex formula catholicae professionis sacramento, juratique se in fide beati Petri et Pontificum Romanorum permansuros, Episcopi ab ipso Hadriano creati consecratique sunt, pluresque ex discipulis eorum sacrorum variis ordinum gradibus initiati.

Erat tamen provisum divinitus, ut Cyrillus Romae conderet vitae cursum anno DCCCLXIX die XIV. Februarii, virtute magis quam aetate maturus. Elatus est funere publico magnificoque apparatu, eo ipso, quo Pontifices Romani solent, et in sepulcro, quod sibi Hadrianus extruxerat, perhonorifice compositus. Sacrum defuncti corpus, quia Constantinopolim asportari populus romanus non pertulit, quamvis parentis moestissimae desiderio expetitur, deductum est ad sancti Clementis, atque hujus prope cineres conditum, quos Cyrillus ipse tot annis venerabundus asservarat. Cumque veheretur per Urbem inter festos psalmodiarum cantus, non tam funeris quam triumphus pompa, visus est populus romanus libamenta honorum caelestium viro sanctissimo detulisse.

Haec ubi acta, Methodius jussu auspiciisque Pontificis Maximi ad consueta apostolici muneris officia in Moraviam episcopus remigravit. In ea provincia factus forma gregis ex animo rei catholicae inservire majore in dies studio institit, factiosis rerum novarum auctoribus, ne catholicum nomen opinionum insania labefacerent, fortiter resistere, Suentopolcum principem, qui Rastislaum exceperat, ad religionem erudire, eundemque officium deserentem admonere, increpare, demum sacrorum interdictione punire. His de causis invidiam excepit teterimi atque impurissimi tyranni, a quo actus est in exilium. Sed aliquanto post restitutus tempestivis adhortationibus impetravit, ut mutati animi indicia princeps ederet, pristinamque consuetudinem novo vitae modo redimi intelligeret oportere. Illud vero est mirabile, quod vigilans Methodii caritas, praetervecta Moraviae fines, sicut superstite Cyrillo Liburnicos et Servios attigerat, ita nunc Pannonios complectebatur, quorum principem, Cocelum nomine ad religionem catholicam informavit, et in officio retinuit: et Bulgaros, quos ipsos cum rege eorum Bogori in fide christiani nominis confirmavit; et Dalmatas, quibus cum caelestia partiebat communicabatque charismata; et Carinthios, in quibus ad unius veri Dei notitiam cultumque traducendis plurimum elaboravit.

Sed ea res molestiam homini peperit. Etenim quidam ex novella christianorum societate, quia strenue actis rebus virtutisque Methodii inviderent, apud Joannem VIII., Hadriani successorem, insontem postularunt de suspecta fide violatoque more majorum, qui in sacris obeundis sermonem graecum aut latinum unum adhibere consueverunt, praeterea nullum. Tunc Pontifex incolumitatis fidei

disciplinaeque veteris studiosissimus, Methodio Romam evocato diluere crimina, seseque purgare imperat. Is, ut semper erat ad parendum alacer conscientiaeque testimonio fretus, anno DCCCLXXX cum coram Joanne et Episcopis aliquot Cleroque urbano adfuisset, facile vicit, eam prorsus fidem et se retinuisse constanter et ceteros diligenter edocuisse, quam praesente et approbante Hadriano declaratam, ad sepulcrum principis Apostolorum jurejurando confirmarat: quod vero ad linguam Slavonicam in sacris peragendis usurpatam, se justis de caussis, ex venia ipsius Hadriani Pontificis, nec sacris litteris repugnantibus, jure fecisse. Qua peroratione ita se qualibet culpae suspicione liberavit, ut in re praesenti complexus Methodium Pontifex, potestatem ejus archiepiscopalem, expeditionemque Slavonicam libenti animo ratam esse jusserit. Insuper, aliquot delectis Episcopis, quibus Methodius ipse praeesset, et quorum opera in administranda re christiana juvaretur, perhonorificis commendatum litteris in Moraviam cum liberis mandatis remisit. Quas res omnes postea Summus Pontifex confirmatas voluit per litteras ad Methodium datas, cum scilicet huic rursus subeunda malevolorum invidia fuit. Quare securus animi, cum Pontifice Maximo cunctaque Ecclesia romana arcissimo caritatis fideique vinculo conjunctus adsignatum sibi munus explere multo vigilantius perseveravit; nec diu desideratus est egregius operae fructus. Nam cum primum ipse per se ad catholicam fidem Borzivojum principem Bohemorum, deinde Ludmillam uxorem ejus, adhibito quodam sacerdote, perduxisset, brevi perfecit, ut in ea gente christianum nomen longe lateque vulgaretur. Per eadem tempora Evangelii lumen in Poloniam invehendum curavit; quo cum ille per mediam Gallaeciam penetravisset, sedem episcopalem Leopoli statuit. Inde, ut nonnulli tradiderunt, in Moscoviam proprii nominis digressus, thronum pontificale *K i o w e n s e* constituit. Cum his haud sane arescentibus laureis in Moraviam reversus est ad suos: jamque sese abripi ad humanum exitum sentiens, ipsemet sibi successorem designavit; Clerumque et populum supremis praeceptis ad virtutem cohortatus, ea vita, quae sibi via in coelum fuit, placidissime defunctus est. — Uti Cyrillum Roma, sic Methodium Moravia decedentem luxit, amissum quaesivit, funere ejus modis omnibus honestato.

Horum factorum, Venerabiles Fratres, perjucunda Nobis accidit recordatio; nec mediocriter commovemur, cum retro longe respicimus optimis initiis splendidam Slavonicarum gentium cum Romana Ecclesia conjunctionem. Etenim duo isti christiani nominis propagatores, de quibus loquuti sumus, Constantino-poli quidem ad ethnicos populos discesserunt; sed tamen eorum missionem ab hac Apostolica Sede, catholicae unitatis centro, aut omnino imperari, aut, quod plus vice simplici actum est, rite sancteque approbari oportuit. Revera hic in Urbe Roma ab iis est et suscepti muneris ratio reddita, et ad accusationes responsum; hic ad sepulera Petri et Pauli in fidem catholicam juratum, consecratioque episcopalis accepta una cum potestate sacri imperii, retento ordinum discrimine, constituendi. Demum hinc est usus slavonici sermonis in ritibus sanctissimis impetratus; atque hoc anno decimum expletur saeculum, ex quo Joannes VIII. P. M. ad Suentopolcum Moraviae principem ita scripsit: Litteras slavonicas . . . quibus Deo laudes debitae resonant, jure laudamus, et in eadem lingua Christi Domini Nostri praeconia et opera ut enarrentur jubemus. Nec sanae fidei vel doctrinae aliquid obstat, sive missas in eadem slavonica lingua canere, sive sacrum Evangelium vel lectiones divinas Novi et Veteris Testamenti bene translatas et interpretatas legere, et alia horarum officia omnia psallere. Quam consuetudinem multas post vices

sanxit Benedictus XIV. per apostolicas Litteras anno MDCCLIV die XXV. Augusti datas. — Pontifices autem Romani, quotiescumque opem rogati sunt a principibus viris, qui populis praeessent Cyrilli Methodiique opera ad christianos ritus traductis, numquam commiserunt, ut sua desideraretur in adjuvando benignitas, in docendo humanitas, in consiliis dandis benevolentia, in rebus omnibus, quibuscumque possent, eximia voluntas. Prae ceteris vero Rastislaus, Suentopoleus, Cocelus, sancta Ludmilla, Bogoris insignem Decessorum Nostrorum caritatem pro re et tempore experti sunt.

Neque Cyrilli ac Methodii interitu constitit aut remisit paterna Romanorum Pontificum pro Slavoniae populis sollicitudo; sed in tuenda apud eos sanctitate religionis conservandaque prosperitate publica semper enituit. Revera ad Bulgaros Nicolaus I. sacerdotes, qui populum instituerent, et Episcopos Populoniensium et Portuensium ab Urbe Roma misit, qui recentem christianorum societatem ordinarent: item Bulgarorum crebris de sacro jure controversiis is ipse responsa peramanter reddidit, in quibus vel ii, qui minus Ecclesiae Romanae favent, summam prudentiam collaudant atque suspiciunt. Ac post luctuosam dissidii calamitatem, laus est Innocentii III. reconciliasse cum Ecclesia catholica Bulgaros, Gregorii autem IX., Innocentii IV., Nicolai IV., Eugenii IV. in reconciliata gratia retinuisse. — Similiter erga Bosnienses et Erzegovinenses, pravaram opinionum deceptos contagiis, insigniter eluxit Decessorum Nostrorum caritas, scilicet Innocentii III. et Innocentii IV., qui evellere ex animis errorem, Gregorii IX., Clementis VI., Pii II., qui sacrae potestatis gradus per eas regiones stabiliter firmare studuerunt. — Nec exiguam, nec postremam curarum suarum partem Innocentius III., Nicolaus IV., Benedictus XI., Clemens V. in Servios contulisse putandi sunt, a quibus fraudes, ad labefactandam religionem astute comparatas, providentissime continuerunt. — Dalmatae quoque et Liburnici ob fidei constantiam, vicissitudinemque officiorum a Joanne X., a Gregorio VII., a Gregorio IX., ab Urbano IV. favorem singularem et gravia laudum praeconia adepti sunt. — Denique ipsa in Ecclesia Sermiensi, saeculo sexto barbarorum incursionibus deleta, posteaque sancti Stephani I. Hungariae regis pio studio restituta, multa sunt Gregorii IX. et Clementis XIV. benevolentiae monumenta.

Quapropter agendas Deo grates esse intelligimus, quod idonea Nobis occasio praebeat gratificandi genti Slavorum, communisque ipsorum utilitatis efficiendae, non minore certe studio, quam quod est in Decessoribus Nostris omni tempore perspectum. Hoc scilicet spectamus, hoc unice cupimus, omni ope contendere, ut gentes Slavonici nominis majore Episcoporum et sacerdotum copia instruantur; ut in professione verae fidei, in obedientia verae Jesu Christi Ecclesiae obfirmantur, experiendoque quotidie magis sentiant, quanta vis bonorum ab Ecclesiae catholicae institutis in convictum domesticum omnesque reipublicae ordines redundet. Illae quidem Ecclesiae plurimas et maximas curarum Nostrarum sibi partes vindicant; nec quicquam est, quod optemus vehementius, quam ut earum possimus commoditati prosperitati que consulere, cunctasque perpetuo concordiae nexu Nobiscum habere conjunctas, quod est maximum atque optimum vinculum incolunitatis. Reliquum est, ut adspiret propositis Nostris et incepta secundet dives in misericordia Deus. Nos interim apud ipsum deprecatores adhibemus Cyrillum et Methodium, Slavoniae magistros, quorum sicut volumus amplificari cultum, ita caeleste patrocinium Nobis adfuturum confidimus.

Itaque praecipimus ut, rato die quinto mensis Julii quem f. r. Pius IX. constituit, in Kalendarium Romanae atque universalis Ecclesiae inseratur, aga-

turque quotannis festum sanctorum Cyrilli et Methodii cum ritus duplicis minoris Officio et Missa propria, quae sacrum Consilium legitimis ritibus cognoscendis approbavit.

Vobis autem omnibus, Venerabiles Fratres, mandamus, ut has Litteras Nostras publicandas curetis, et quae in iis praescripta sunt cunctos ex ordine sacricolarum, qui divinum Officium ritu Ecclesiae Romanae celebrant, servare jubeatis, in suis quisque Ecclesiis, Provinciis, civitatibus, Dioecesibus, et locis Regularium. Denique volumus, Vobis suadentibus et cohortantibus, in universum rogari atque orari Cyrillum et Methodium, ut, qua valent apud Deum gratia, Oriente toto rem christianam tueantur, imploranda catholicis hominibus constantia, dissidentibus reconciliandae cum vera Ecclesia concordiae voluntate.

Haec, ut supra scripta sunt, ita rata et firma esse jubemus, non obstantibus sancti Pii V. Pontificis Decessoris Nostri aliisque Apostolicis super Breviarii Metis salis Romani reformatione editis Constitutionibus, statutis quoque ac consuetudinibus, etiam immemorabilibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Caelestium vero munerum auspiciem et praecipuae Nostrae benevolentiae pignus, Apostolicam benedictionem Vobis omnibus, Venerabiles Fratres, cunctoque Clero et populo singulis Vestrum commisso peramanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud sanctum Petrum, die XXX. Septembris Anno MDCCCLXXX., Pontificatus Nostri anno Tertio.

LEO PP. XIII.

Ctihodným bratřím

Patriarchům, Primátům, Arcibiskupům a všechněm Biskupům

katolického světa oboru

v lásce a společenství s Apoštolskou Stolicí se nalézajícím

Lev XIII. papež.

Ctihodní Bratři!

Pozdravení a požehnání apoštolské.

Znešená povinnost šířiti křesťanství blahoslavenému Petru knížeti apoštolskému a jeho nástupcům obzvláštním způsobem poručena Římské papeže ponukla, aby v rozličných časech pečovali o vysílání zvěstovatelů sv. evangelia k rozličným národům dle toho, jak věci a úmyslové slitovného Boha vyžadovati zdáli se. Pročež jakož Augustina k Britanům ku vzdělávání duší poselstvím vypravili, Patritia k Hiberům, Bonifacia ke Germanům, Villebrorda k Frisiům, Batavům, Belgům i jiné přecho k jiným, tak též k apoštolování mezi národy Slovanskými propůjčili právo Cyrillovi a Methoději, mužům přesvatým; jejichž vytrvalostí a převelikými pracemi způsobeno jest, že ony světlo evangelia spatřily a z žití surového k člověcké i občanské vzdělanosti přivedeny jsou.

Jestliže Cyrilla a Methoděje, dvě apoštolů přešlechtilé, lidská pověst dobrých dění pamětlivá slaviti po celém Slovanstvu nikdy nepřestala, s nemenší jistotou snahou Církev Římská je ctíti uvykla, která obadva za jich živobyťi mnohými věcmi počtila a bez ostatků druhého z nich smrti sešlého býti nechtěla. Odtud již od r. 1863 Slovanského rodu Čechům, Moravanům a Chorvatům, kteří svátek ke cti Cyrilla a Methoděje každoročně devátého dne měsíce Března slavívali, milostivostí Pia IX. nesmrtelné paměti předchůdce Našeho propůjčeno jest, aby napotom den pátý měsíce července slavně světili a hodínkové modlitby na památku Cyrilla a Methoděje vykonávali. I nedlouho potom, když Sněm obecný ve Vatikáně držán byl, přemnoho biskupův od této Stolice Apoštolské prosebně žádalo, aby týchž počta a stálá slavnost na veškeru Církev rozšířeny byly. Ješto však podnes věc ta není vyřízena a pro střídavé případy časové stav zemí a rádu po oněch krajinách se změnil, vhodná zdá se nám býti podána příležitost k na-

pomahání národům slovanským, o jejichž uchovalost a spásu jsme velice starostlivi. Nedopouštějíte tedy, aby otcovská laskavost Naše od nich byla v něčem pohřešována, chceme nad to, aby rozšířena i rozhojněna byla pocta mužů přesvatých, kteří jakož Slovanské národy druhdy rozséváním víry katolické od zahynutí ku spásu obrátili, tak nyní je nebeskou záštitou brániti hodlají. Aby pak tím více na jevo vyšlo, jací jsou ti, jež světu katolickému ke zbožné úctě a oslavě vystavujeme, za dobré uznáváme krátce dotknouti se událostí dějepisných.

Cyrill a Methoděj, vlastní bratří v Soluně narození z rodu velmi vzácného, do Cařihradu časné odebrali se, aby v městě předním na Východě uměním ušlechtilým se přiučili. I neutajila se jiskra vtipného ducha, která se již tehdy v mládenečích vystkvívala; neb oba dva za krátký čas dráhně prospěli; Cyrillus jednak nejvíce, jenž té slávy vědecké dosáhl, že z poety zvláštní filosofem byl nazýván. Ne za dlouho potom Methoděj mnichem býti počal, Cyrill pak za hodna jest uznán, že Theodora císařovna k radě Ignatia Patriarchy vložila na něj úkol, vyučovati křesťanské víře Chazary za Chersonesem bydlící, kteří za způsobilé svátostmi přísluhovatele v Cařihradě byli prosili. Kterouž úlohu on ne zdrahavě k sobě přijal. I dopraviv se do Chersony v Taurech na přiučení se jazyku mateřskému onoho národa, jak někteří vypravují, po nějaký čas práci vynaložil; a dobrozvěstujícím začátkem podařilo se jemu času toho, že sv. Klementa I. papeže posvátné ostatky našel, jež sice snadno poznal, jak z vůbec známé paměti zůstavené od předků, tak zvláště z kotvice, o níž právě bylo zjištěno, že s ní přestatečný mučedník rozkazem Trajana císaře do moře po hlavě uvržen a potom pohřben jest. — Tak drahocenného pokladu ze zmocniv pronikl do měst a sídel Chazarův, jež svými pravidly vyučené a Božím pokynutím ponuknuté po vyhlazení mnohonásobné pověry k Ježíši Kristu připojil. Zánovnou obec křesťanskou velmi dobře zřídív zároveň zdrženlivosti a lásky pamětihodný důkaz vydal, když podávané od tuzemců dary všecky zamítl vyjmouc propuštění otroků, kteří se ku křesťanství hlásili. Hned na to do Cařihradu navrátil se ochotně a do kláštera Polychronova, kam se byl již Methoděj uchýlil, také Cyrillus vstoupil.

Zatím věci u Chazarů zdárně vykonané k Rastislavu knížeti Moravskému pověst byla donesla. Ten Chazarů příkladem jsa povzbuzen o povolání z Cařihradu několika dělníků evangelických s císařem Michaelem III. jednal a snadno čehož chtěl dosáhl. Tedy tolika již činy oslavená ctnost i v napomahání bližním v Cyrillu a Methoději seznaná vůle způsobila, že k výpravě na Moravu jsou určeni. A když předsevzali cestu Bulharskem v křesťanství již uvedeným, nikdež neobmeškávali příležitosti k zvelebování náboženství. Na Moravě pak, kdež se všecko množství k zemským hranicím v ústřety vyhrnulo, svrchovanou ochotností a hlučným veselím jsou vítáni. Bez prodlení jali se křesťanskými návody mysli napájeti a je k naději nebeských zboží povznášeti a to mocí takovou, tak dělnou příčinlivostí, že se národ Moravský po nedlouhém čase přeochoťně ke Kristu přihlásil. K tomu nemálo přispěla znalost mluvy slovanské, kterou sobě před tím Cyrill osvojil, i mnoho napomohlo svaté písmo obojího zákona, jež řečí národní byl přetlumočil. Pročež veškerý národ slovanský jemu za to převelice jest díky zavázán, že netoliko víry křesťanské, nébřž i občanské vzdělanosti dobrodiní od něho přijal; neboť Cyrill a Methoděj první byli vynálezci písmen, jimiž jest řeč samých Slovanův označena a výjádřena a z té příčiny za prvotní zvelebitelé též řeči dobře toho zaslouživše jsou pokládáni.

Z krajín tak vzdálených a odloučených hlas příznivý slávu věcí vykonaných do Říma zvěstoval. — A tak když papež Mikuláš I. výborným bratrům

do Říma spěchatí kázal, oni bez meškání jali se plniti rozkaz a na cestu do Říma chutně se vydavše ostatky sv. Klementa s sebou přivezli. O čemž zpraven jsa Hadrian II., jenž na místo Mikuláše smrtí sešlého byl nastoupil, v průvodě kněžstva i lidu s velkým průjevem poety vstříc vyšel hostem znamenitým. Tělo sv. Klementa velikými ihned zázraky oslavované svátečním průvodem vneseno jest do chrámu, vystaveného za doby Konstantinovy na samém místě, kde stával otcovský dům mučedlníka vítězného. Potom Cyrill a Methoděj z úřadu apoštolského, že v něm svatě a pracně sobě počínali, před papežem u přítomnosti kněžstva zprávu podali. I poněvadž byli obviňováni, že proti ustanovením předkův a přeposvátným pravidlům se prohřešili, poněvadž řeči slovanské v konání svatých služeb užívali, hájili při svou důvody tak jistými i tak jasnými, že Papež a veškeré kněžstvo je i pochválili i za řádný uznali. Tehdáž složivše dle formule katolické vyznání víry a přísáhše, že u víře blahosl. Petra i Papežů Římských setrvají, za biskupy od samého Hadriana zřízení a vysvěcení jsou a více z žáků jejich k rozličným stupňům posvátných svěcení jest povznešeno. Avšak byla v tom vůle Boží, aby Cyrill v Římě dokonal běh života roku 869. dne 14. února ctností spíšeji než věkem jsa dospělý. Pochován jest průvodem veřejným nádherně vystrojeným takovým právě, jakým Papežové bývají pochováváni, a přepočestně uložen ve hrobce, již sobě Hadrian byl vystavěl. Svaté tělo zemřelého, poněvadž lid římský toho nesnesl, aby do Cařihradu odvezeno bylo, ačkoli máti truchlivá toužebně za ně žádala, jest doprovozeno ku chrámu sv. Klementa a uloženo vedle ostatků tohoto, jež Cyrill sám tolik let s nábožnou úctou byl choval. A když bylo vezeno městem při svátečním žalmů odzpěvování, zdálo se, že ne tak pohřebním jako vítězoslavným průvodem národ římský vzdal prvotiny poet nebeských muži přesvatému.

Po těchto událostech Methoděj za rozkazem i s požehnáním Papežovým k obvyklým povinnostem apoštolským zpět na Moravu, jsa biskupem, se odebral. V té krajině učiněn jsa vzorem stádece z té duše o to se zasadil, aby věci katolické sloužil s větší co den horlivostí; stranických novot původcům statečně odpíral, aby katolictví pošetilými domněnkami nezviklávali. Svatopluka knížete nástupce Rastislavova k náboženství cvičil a téhož když povinnosti opouštěl, napomínal, káral, konečně záповědí služeb církevních trestal. Z těchto příčin utržil sobě nenávisť šeredného a mrzkého tyрана, od něhož do vyhnanství jest vypuzen. Avšak o něco později byv opět na své místo dosazen včasným napomínáním dosáhl toho, že kníže známky změněného smýšlení jevil a tomu porozuměl, že jest třeba předešlou zvyklost novým života způsobem napravit. To však jest podivuhodno, že bdělá Methodějova láska přeletěvši přes hranice Moravské, jakož za života Cyrillova Liburňany a Srby zasáhla, tak nyní Panonské národy obstihovala, jejichž knížete, jmenem Kocela, k náboženství katolickému vzdělal a v mezech povinnosti udržel: a Bulhary, jež samy i s králem jejich Borisem v křesťanské víře utvrdil; Dalmatince, s nimiž se sdílel a spolčoval milodary nebeskými; i Korutance, při nichž velmi mnoho pracoval, aby k známosti a počtě Boha jediného byli přivedeni.

Ale věc ta způsobila jemu těžkost. Neboť někteří z novotné společnosti křesťanské, poněvadž věcem rázně vykonaným a ctnosti Methodějově záviděli, nařkli bezvinného u Jana VIII., nástupce Hadrianova pro podezřelou víru a pro porušení obyčeje předků, kteří při službách Božích užívali zvykli jediné řeči řecké neb latinské, mimo to nižádné. Tedy Papež neporušené víry a staré nauky přehorlivý zachovávatel, Methoděje do Říma povolal, aby se z nářku

vyvedl a se ospravedlnil. Onen jakož byl vždy k poslechnutí ochoten a svým svědomím bezpečen, roku 880, když před Janem, před několika biskupy a před kněžstvem římským stál, snadno dokázal, že onu víru naprosto i stále držel i druhé lidi jí bedlivě vyučoval, kterouž u přítomnosti Hadriana a s jeho schválením prohlášenou u hrobu knížete apoštolského přísězně byl stvrdil: co se pak týče jazyka slovanského při službách Božích užívaného, že právem tak učinil z příčin spravedlivých z dovolení samého Hadriana papeže a nikoli na odpor písmu svatému. Na to řeč svou zavřev sprostil se každého podezření viny tak, že na tom místě objav Methoděje Papež milerád rozkázal, aby jeho arcibiskupská moc a výprava ku Slovanstvu znovu za stvrzenou byla pokládána. Nad to zvoliv několik biskupův, nad nimiž měl sám Methoděj býti postaven a jejichžby pomocí při spravování věci křesťanské byl podporován, přechestným listem poručeného na Moravu s plnou mocí jej propustil. Což potom vše Papež potvrditi ráčil listem daným k Methodějovi, když totiž tomuto opět bylo podnikati nenávisť zlomyslníků. Pročež jsa v duchu bezpečen, s Papežem a celou církví nejtěsnějším svazkem lásky a víry spojen v plnění vykázaného sobě úřadu mnohem bedlivěji trval, aniž dlouho jest pohřešován výtečný práce požitek. Neb když nejprvé sám o sobě Bořivoje knížete českého, potom manželku jeho Ludmilu, kněze jednoho s sebou pojav, k víře katolické přivedl, v krátce způsobil, že se v tom národě křesťanství daleko široko rozhlášovalo. Týmž časem o to postaral se, aby světlo evangelia do Polska uvedeno bylo, kamo když on prostředkem Haliče vnikl, sídlo biskupské ve Lvově zřídil. Odtud, jak ne jedni kladou, do vlastního Moskevskaja se uchýliv postavil v Kijevě stolec biskupský. S těmito vavříny ovšem nevadnoucími na Moravu se vrátil ke svým; a již znamená, že chvátá ke konci všem lidem uloženému, sám sobě nástupce určil a kněžstvo i lid posledními naučeními ke etnosti ponuknuv, ten život, jenž byl jemu cestou do nebe, velmi klidně dokonal. — Jako Cyrilla Řím, tak Methoděje Morava s žitím se loučícího želela, ztraceného hledala, pohřeb jeho všemi způsoby oslavila.

Těchto skutků, ctihodní Bratří, přeutěšená přišla nám vzpomínka a nemálo býváme pohnuti, když daleko v minulost pohlížíme na skvělé dobrými počátky spojení národů Slovanských s Církví Římskou. Neb tyto dva jména křesťanského šířitelé, o nichž jsme mluvili, z Cařihradu sice k národům pohanským odešli; než předce jich posláni od této apoštolské Stolice, jakožto středu jednoty katolické, buď naprosto povoleno, aneb, což více než jedenkrát stalo se, řádně i svatě uznáno býti musilo. V samé pravdě tuto v městě Římě od nich jest i z podniknutého úřadu počet složen i k žalobám odpověděno: zde u hrobů Petra a Pavla na víru katolickou přísaháno i vysvěcení na biskupství přijato spolu s mocí, zřizovati vládu církevní s podržením stupňů v Církvi obyčejných. Konečně zde jest vyprošeno užívání řeči slovanské v obřadech přesvatých a letos desáté století splňuje se, co papež Jan VIII. k Svatoplukovi knížeti Moravskému takto psal: „Písmo slovanské . . . , jímž chvály Bohu povinné se rozléhají. právem chválíme i aby v témž jazyku nauky a skutkové Krista Pána Našeho vypravování byli, prikazujeme. Aníž zdravé víře neb nauce odporuje buďto mše v témž slovanském jazyku zpívati, anebo svaté Evangelium neb čtení boží Nového i Starého Zákona dobře přeložená i vyložena čísti neb jiné hodinkové pobožnosti všecky odzpěvovati.“ Kterouž zvyklost po mnoha osudech stvrdil Benedikt XIV. Listem apoštolským léta 1754 dne 25. srpna daným. — Papežové Římští pak, kdykoliv o pomoc jsou prošeni od knížat vládnoucích národy prací Cyrilla a Methoděje k obřadům křesťanským převe-

denými, nikdy nedopustili, aby pohřešována byla jejich v podporování dobro-
tivity, v učení vládnost, v radění dobromyslnost, u věcech všech, v kterýchkoli
mohli, nadobyčejná ochotnost. Předě všemi druhými však Rastislav, Svatopluk,
Kocel, svatá Ludmilla, Boris znamenité Předchůdců našich lásky dle potřeby
a doby zkusili jsou.

Aniž Cyrillovým a Methodějovým skonáním zastavila se neb ulevila
otcovská Římských Papežů o národy slovanské starostlivost, nébrž v ochraňování
u nich svatého náboženství a v zachovávání zdaru veřejného vždycky skvěle
vynikala. I skutečně k Bulharům Mikuláš I. z Říma poslal kněží, aby národ
vyučovali a biskupy Populonijského a Ostijského, aby nové křesťanské tovaryšstvo
uspořádali; též častým Bulharů sporům o právu církevním on sám přelaskavě
vydal výpovědi, v nichž i ti, kteří Církvi Římské nehrubě přejou, svrchovanou
věhlasnost vychvalují a vysoce váží. Ano po žalostné pohromě rozkoem způ-
sobené chvála to jest Innocentia III., že Bulhary opět s Církví smířil, Řehoře
pak IX., Innocentia IV., Mikuláše IV., Eugenia IV., že je v usmíření udrželi. —
Podobně k Bosňanům a Hercegovincům nákazou převrácených domněnek
podváděným značitě jevila se Předchůdcův Našich laskavost, totiž Innocentia III.
a Innocentia IV., kteří blud z duší vyplniti: Řehoře IX., Klementa VI., Pia II.,
kteří stupně moci posvátné po těch krajinách stanovitě upevniti hleděli. — Též
o Innocentiu III., Mikuláši IV., Benediktu XI., Klementu V. jest mníti, že vyna-
ložili neposlední části péči svých na Srby, od nichž přeopatrně zdrželi chytře
nastrojené úskoky k oviklání náboženství. — I Dalmatinci a Liburňané pro
stálost víry a vzájemnost přísluh od Jana X., od Řehoře VII., od Řehoře IX.,
od Urbana IV. došli zvláštní přízně a důkladného vychvalování. — Konečně
i v samé církvi Srémské v 16. století vpády pohanskými zničené a potom ná-
božnou horlivostí sv. Štěpána I., krále Uherského, obnovené, mnoho jest památek
dobré vůle Řehoře IX. a Klementa XIV.

Pročež, jak vyrozumíváme, Bohu jest děkovati, že se nám poskytuje
vhodná příležitost k zavděčení se národu Slovanskému a k působení společného
jejich užitku s nemenší zajisté horlivostí než která jest při Našich předchůdcích
všeho času shledána. Toho totiž hledíme, toho jedině žádáme, všemožně usilo-
vati, aby národové jmena Slovanského větší zásobou biskupův a kněží byli
opatřeni; aby u vyznávání pravé víry, v poslušenství pravé Církve Ježíše Krista
byli utvrzováni a zkušeností co den více znamenali, jaká síla všeho dobrého od
ústavů Církve katolické na společenství domácí a na všechny řady státní splývá.
Ony církve zajisté sobě osvojují nejmnozí a největší části péči našich, aniž jest
něco, jehož bychom sobě žádali dychtivěji, než abychom mohli jejich pohodlí
a zdaru obmýšleti a všechny ustavičnou sponou svornosti s Námi spojeny míti,
ježto jest největší a nejlepší svazek neporušenosti. Zbýváť, aby napomahal
předsevzetí Našemu a počatému dílu žehnal bohatý v milosrdenství Bůh. My
zatím u Něho za orodovníky připrošujeme Cyrilla a Methoděje, Slovanstva
mistry, jejichž jako chceme rozhojnití poctu, tak nebeská ochrana že při Nás
bude, doufáme.

I tudíž nařizujeme, aby s platným podržením dne 5. měsíce Července,
ježž blahé paměti Pius IX. ustanovil, v kalendáři Římské a obecné Církve vložen
i každoročně slaven byl svátek svatých Cyrilla a Methoděje se službou
obřadu dvojnásobného menšího a se mší vlastní, jež schválila svatá Rada, zří-
zená k seznavání o zákonitých obřadech.

Vám pak všem, ctihodní Bratři, poroučíme, abyste tento list Náš prohlásiti dali a co v něm předeepsáno jest, všechněm z řádu svátostních sluhů, kteří Boží službu obřadem Církve Římské konají, zachovávati kázali ve svých každý chrámech, provinciích, městech, diecésích a místech řeholních. Konečně jest vůle Naše, za Vaším raděním a ponoukáním, aby vůbec prošení a vzývání byli Cyrill a Methoděj, by milostí, seč u Boha jsou, po Východě celém věc křesťanskou chránili, vyprošujícíe katolíkům stálosti, rozkolníkům vůle k obnovení svornosti s pravou Církví.

To, jakož svrchu psáno jest, tak mocné a pevné býti kážeme, jemuž nebudte na závadu svatého Pia V., Papeže Předchůdce Našeho, a jiná apoštolská o opravě Breviáře a Misálu Římského vydaná Nařízení, též ustanovení a zvyklosti, i nepamětné i druhé tomu odporné kterékoliv.

Nebeských pak darů návštějí a zvláštní Naší dobrovolnosti závdavek Apoštolské požehnání Vám všem, ctihodní Bratři, i všemu kněžstvu a lidu, každým z Vás svěřenému přelaskavě v Pánu udělíme.

Dáno v Římě u svatého Petra, dne 30. září roku 1880, Papežství Našeho roku Třetího.

Lev Pp. XIII.

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
právnícké fakulty UJEP
BRNO

Častitljivom bratjom
Patriarhom, Primasom, Nadškofom in vsem Skofom
povsot katoliškega sveta,

ki so v edinosti in zvezi z rimsko Stolicco

Leon XIII. papež.

Pozdrav in aposteljski blagoslov!

Častitljivi bratje!

Velika dolžnost razširjati ime krščansko, zlasti izročena sv. Petru, prvaku aposteljnov, in njegovim naslednikom, naganjala je rimske papeže, da so k raznim narodom sveta o raznih časih pošiljali oznanovalce sv. evangelija, kakor so okoliščine in sklepi usmiljenega Boga zahtevali. — Kakor so toraj v podučevanje duš Augustina poslali k Britancem, Patricija k Ireem, Bonifacia k Nemcem, Vilebrorda k Frisom, Batavcem, Belgijancem, in druge premnogokrat k drugim (narodom), ravno tako so tudi presvetima možema Cirilu in Metodu podelili oblast, opravljati apostoljsko službo pri slovanskih narodih: in po njunem prizadevanji in silno velikem delovanji se je zgodilo, da so oni narodi zagledali, luč evangelija ter od surovega življenja dospeli k človeški in državni olik.

Ako ves slovanski svet, odkar ljudje pomnijo, nikdar ni jenjal preslavljati Cirila in Metoda, preodlične apostoljske dvojice, spominjaje se njunih dobrot, častila ju je gotovo ne z manjšo gorečnostjo rimska cerkev, ki je obilno odlikovala oba, dokler sta živela, po smrti pa trupla enega izmed nju ni hotela pogrešati. — Zato je bilo že od leta 1863 sim slovanskim Čehom, Moravcem in Hrvatom, ki so imeli navado vsako leto 9. marca obhajati praznik v čast Cirila in Metoda, po milosti našega prednika Pija IX. blagega spomina dovoljeno, da poslej ta praznik obhajajo 5. julija in opravljajo dnevne molitve v spomin Cirila in Metoda. In ne dolgo potem, ko je bil veliki vatikanski zbor, prosili so premnogi škofje to apostoljsko stolicco, da bi se njuno češčenje in stalni praznik razširila po vesoljni cerkvi. Ker pa reč do današnjega dne ni rešena in se je državni položaj v unih krajih zarad premenjenih časov spremenil,

zdelo se je nam ta prilika primerna, koristiti narodom slovanskim, za katerih ohranitev in zveličanje se močno pečamo. Kakor pa nočemo, da bi oni v kateri reči pogrešali Našo očetovsko ljubezen, tako tudi hočemo, da bi se razširilo in pomnožilo češčenje jako svetih mož, ki želita zdaj z nebeškim varstvom mogočno braniti slovanske narode, kakor sta jih bila nekdej z razširjevanjem katoliške vere od pogubljenja otela k zveličanju. Da se pa bolje pokaže, kakošna sta moža, ki ju katoliškemu svetu priporočamo v češčenje in slavljenje, naj ob kratkem omenjamo njuno zgodovino.

Brata Ciril in Metod, rojena v Solunu od jako imenitne rodovine, podala sta se zgodaj v Carigrad, da bi se v glavnem mestu vzhodnih dežel v višjih znanstvih izučila. In bistri um, ki je že takrat iz mladeničev posvetil, ni skrit ostal, ker sta oba v kratkem času jako učena postala, zlasti pa Ciril, ki je v znanstvih tako pohvalo dosegel, da so ga iz posebne časti imenovali modrijana (filozofa). Ne dolgo potem pričel je Metod mniško življenje, Ciril pa je bil za vrednega spoznan, da mu je cesarica Teodora po nasvetu patriarha Ignacija izročila posel v krščanski veri podučevati unkraj Kerzoneza stanujoče Kazare, ki so bili v Carigradu prosili za sposobne božje služabnike. Tega opravila ni nerad prevzel. Šel je tedaj v Tavriški Kerzon ter se je nekoliko časa, kakor nekteri pravijo, učil domačega jezika onega naroda; v tistem času se mu je tudi po posebnem znamenji primerilo, da je našel svete ostanke sv. papeža Klemena I., ktere je pač lahko spoznal že po splošno razširjeni pravljici starejših ljudi, kakor tudi po sidru, s katerim je bil prehrabri mučenik, kakor je bilo znano, na povelje cesarja Trajana v morje vržen in potem pokopan. — Vzemši ta dragoceni zaklad je šel v mesta in prebivališča Kazarov, ktere je o njihovih zapovedih podučeval in k volji Božji vzbujal ter po zatrti mnogoteri vraži združeval z Jezusom Kristusom. Ko je bila nova krščanska srenja prav dobro vredjena, dal je ob enem spomina vreden zgled zdržnosti in ljubezni, ker je vse od domačinov ponujene darove odbil, razun oslobodenja sužnjev, ki so bili krščanske vere. Kmalu se je Ciril vesel povrnil v Carigrad ter se tudi on podal v samostan Polychronov, kamor se je bil že Metod umaknil.

Med tem so bili blagi dogodki pri Kazarih zasloveli pri Rastislavu, knezu moravskem. Spodbujen po zgledu Kazarov dogovarjal se je s cesarjem Mihaelom III., da bi iz Carigrada poklical nekoliko evangeljskih delavcev, ter ni težko dosegel, kar je hotel. Že s tolikimi dejanji oslavljena čednost in pri Cirilu pa Metodu zapazena volja bližnjim pomagati je toraj provzročila, da sta bila ona odločena za poslanje na Moravsko. In ker sta popotovala skoz Bolgario, ki je bila krščanstvo že sprejela, na nobenem kraji nista opustila prilike razširjevati vero. Na Moravskem pa, kjer jima je bila množica do državnih mej naproti prišla, bila sta sprejeta z največjo dobrovoljnostjo in slovečo radostjo. In brez odloga sta pričela srca podučevati v krščanskih zapovedih, ter jih vnemati k upanju do nebeških darov, in sicer s tako močjo, s tako delavno marljivostjo, da je ne dolgo potem narod moravski prav radovoljno sprejel vero v Jezusa Kristusa. K temu ni malo pripomoglo znanje slovanskega jezika, ki se ga je bil Ciril prej naučil, in mnogo je pomagalo tudi sv. pismo obojnega zakona, ki ga je bil v lastni ljudski jezik prestavil. Zato se ima ves slovanski narod temu možu prav veliko zahvaliti, ker od njega ni sprejel samo dobrote krščanske vere, ampak tudi posvetne omike; kajti Ciril in Metod sta prva iznašla črke, s kterimi se jezik slovanski piše in izraža, in zategadelj se ne imenujeta zastonj pričetnika tega jezika.

Slava tek dogodkov sporočila se je iz tako daljnih in razširjenih dežel tudi v Rim. — Ko je bil toraj papež Nikolaj I. izvrstnema bratoma zaukazal priti v Rim, sta brez obotavljenja sklenila povelje izvršiti; veselo nastopivši popotovanje v Rim nesla sta seboj ostanke sv. Klemenca. To zvedivši šel je Hadrian II., ki je bil izvoljen namesto umrlega Nikolaja, spremljan od duhovenstva in ljudstva odličnema gostoma z veliko častjo naproti. Truplo sv. Klemenca, ki je bilo pri tej priči povečano z velikimi čudeži, nesli so v slovesnem sprevedu v baziliko (cerkev), ki je bila ob času Konstantina sozidana prav na prostoru očetovske hiše nepremagljivega mučenika. Potem sta Ciril in Metod v navzočnosti duhovenstva papežu poročala o apostolskem delovanju, v katerem sta se sveto in marljivo trudila. In ker so ju dolžili, da sta ravnala proti določbam prednikov in proti najsvetejšim verskim običajem, ker sta se prisvetih opravilih posluževala slovanskega jezika, zagovarjala sta svojo reč s tako odločnimi in važnimi razlogi, da so papež in vsi duhovniki moža pohvalili in jima pritrđili. Potem sta bila oba, ko sta bila odmolila katoliško vero ter prisegla, da hočeta v veri sv. Petra in rimskih papežev ostati, od Hadriana samega za škofa imenovana in posvečena, več njihovih učencev pa je prejelo razne svete rede.

Po Božji previdnosti pa se je zgodilo, da je Ciril l. 869 dne 14. februarija v Rimu sklenil življenje bolj zrel na čednostih kakor na letih. Javno in tako slovesno, kakor je pri rimskih papežih v navadi, bil je k pogrebu nešen ter prečastljivo položen v grob, ki ga je bil Hadrian sam sebi napravil. Ker rimsko ljudstvo ni hotelo, da bi se bilo sveto truplo ranjkega preneslo v Carigrad, dasiravno je neka močno žalujoča sorodnica iskreno zanj prosila, preneseno je bilo k sv. Klemenu ter blizo njegovih ostankov pokopano, ktere je Ciril sam toliko let z velikim spoštovanjem hranil. In ko so ga med slovesnim prepevanjem psalmov ne v mrtvaškem, ampak marveč slavnem obhodu nesli po mestu, zdelo se je, kakor da bi bilo rimsko ljudstvo jako svetemu možu prineslo prvi dar nebeškega česčenja.

Ko je bilo to opravljeno, vrnil se je Metod vsled povelja in volje rimskega papeža kot škof nazaj na Moravsko k navadnim opravilom svoje apostolske službe. V tej deželi prizadeval si je „kakor zgled čede iz srca“ od dne do dne z večo gorečnostjo streči katoliški reči, nemirnim novotarjem se krepko zoperstavljal, da bi z neumnimi mnenji ne bili spodkopali katoliškega imena, kneza Sventopolka, ki je Ratislavu nasledoval, v veri podučiti in ga opustivšega svoje dolžnosti opominjati, svariti in naposled kaznovati s prepovedjo vseh svetih opravil. Zavoljo tega si je nakopal sovraštvo jako hudobnega in nečistega samovladarja, ki ga je zapodil v pregnanstvo. Pa nekoliko pozneje v službo zopet nazaj postavljen dosegel je s primernim opominjevanjem, da je dal knez znamenja spremenjenega duha, ter sprevidel, da je treba prejšnjo navado popraviti z novim življenjem. Spomina vredno pa je, da čuječa ljubezen Metodova prestopivši meje Moravske, kakor je bila za življenja Cirilovega segla do Liburncev in Serbov je zdaj objela tudi Panonce, kterih kneza, Kocelja po imenu, je on podučeval v katoliški veri ter ohranil v podložnosti, in Bolgare, ktere je z njihovim kraljem Borisom vred vtrđil v krščanski veri, in Dalmatince, s kterimi je delil ter se vdeleževal nebeških skrivnost, in Korotance, pri kterih se je mnogo trudil, da bi jih pripeljal k spoznanju in česčenju enega samega pravega Boga.

Pa to je možu delalo sitnost. Ker nekteri iz nove krščanske družbe, ki so pisano gledali urna dela in čednost Metodovo, tožili so nedolžnega pri Janezu

VIII., nasledniku Hadrijanovem, češ, da je v veri sumljiv ter se pregrešil zoper navado prednikov, ki so bili navajeni pri svetih opravilih rabiti le grški ali latinski jezik, drugega pa nobenega ne. Papež, goreče skrbeč za ohranitev vere in starega reda (discipline), pokliče Metoda v Rim ter mu ukaže obdolžbe ovreči in se opravičiti. Zmerom pripravljen ubogati in zaupajoč na svojo dobro vest stal je l. 880 pred Janezom in nekaterimi škofi in mestnim duhovenstvom, ter je lahko dokazal, da je stanovitno sam hranil in pridno druge učil ravno tisto vero katero je bil v pričujočnosti in z odobrenjem Hadriana razložil in na grobu prvaka apostelnov s prisego potrdil; da se je pa pri svetih opravilih posluževal slovanskega jezika, delal je to iz opravičenih vzrokov in po pravici vsled dovoljenja papeža Hadriana samega, in tudi sv. pismo tega ne zabranuje. S tem zagovorom se je tako očistil vsakega suma kakega zadolženja, da je papež o tej zadevi razumel Metoda in prav rad potrdil njegovo nadškofovsko oblast in njegovo poslovanje med Slovani. Razun tega je izvolil še nekaj škofov, nad katerimi naj bi bil Metod postavljen, in ki naj bi mu pri oskrbljevanju krščanskih zadev pomagali, ter ga je priporočil s prečastnimi pismi in s slobodno oblastjo poslal nazaj na Moravsko. To vse je pozneje papež potrdil v pismu do Metoda, ko je imel ta vnovič trpeti pred zavistjo svojih nasprotnikov. Zato je miren v svojem srcu in svezan z najtesnejšo vezjo ljubezni in vere s papežem in celo rimsko cerkvijo sebi odločeno službo nadalje opravljal še z veliko večjo čuvovitostjo, in ni se dolgo pogrešal izvrstni sad njegovega prizadevanja. Ker ko je bil h katoliški veri pripeljal najprej českega kneza Bořivoja on sam, potem pa njegovo ženo Ludmilo s pomočjo nekega duhovnika, je v kratkem dosegel, da se je krščansko ime na dolgo in široko razširilo med tem narodom. Ravno o tistem času si je prizadeval luč evangelija zanesti na Poljsko, in ko je bil sredi skoz Galicijo tje dospel, vstanovil je škofovski sedež v Levovu. Od ondod je odšel v Moskvo, kakor nekteri poročajo, ter je vstanovil škofosko stolico v Kievu. S temi gotovo nezvenljivimi lavorikami vrnil se je k svojim nazaj na Moravsko; in ko je čutil, da se bliža zadnja ura, zaznamoval je sam svojega naslednika, ter je opominjal duhovnike in ljudstvo v poslednjih naročilih k čednosti, potem pa se prav mirno ločil od življenja, ki je bilo zanj pot v nebesa. — Kakor za Cirilom Rim, tako je za umrlim Metodom žalovala Moravska, zgubljenega pogrešala in mnogotero častila njegovo truplo.

Teh dogodkov, častitljivi bratje, se prav radostno spominjamo; tudi smo močno ginjeni, ko daleč nazaj pogledamo na sijajno, z najboljšim začetkom pričeto zvezo slovanskih narodov z rimsko cerkvijo. Ker ona dva razširjevalca krščanskega imena, o katerih smo govorili, sta se sicer iz Carigrada podala k ajdovskim narodom, ali njuno poslanstvo je moralo biti od te apostolske stolice, kot središča katoliške edinosti, ali naravnost zaukazano, ali pa, kakor se je več kot enkrat zgodilo, postavno in sveto potrjeno. Res sta tukaj v Rimskem mestu dala račun o sprejetem poslu in odgovor na pritožbe; tukaj pri grobu sv. Petra in Pavla sta bila prisegla na katoliško vero ter prejela škofovsko posvečenje ob enem z oblastjo osnovati sveto kraljestvo pridržavši razloček sv. redov. Slednjic sta tukaj izprosila rabo slovanskega jezika pri nejsvetejših obredih, in to leto je bilo spolnjeno deseto stoletje, odkar je papež Janez moravskemu knezu Svetopolku tako-le pisal: „Po pravici hvalimo slovanski jezik, v katerem se Bohu dolžna hvala razlega, ter zapovemo, da naj se ravno v tem jeziku slavna dela našega Gospoda Kristusa razkladajo. Tudi zdravi veri ali nauku ni nasproti bodi si sv. mašo peti v tem slovanskem jeziku, ali brati sv. evangelij ali sveta berila novega

in starega zakona, dobro predstavljena in razložena, ter opravljati vse druge cerkvene molitve.“ In dolgo potem je Benedikt XIV. z apostoljskim pismom, danim l. 1754 dne 15. avgusta, potrdil to navado. — Kolkokrat koli pa so bili rimski papeži za pomoč naprošeni od knezov, ki so po prizadevanju Cirila in Metoda h krščanski veri pripeljanim narodom na čelu, niso nikdar tako delali, da bi se bila pri podpiranju kedaj pogrešala njihova dobrotljivost, pri učenju prijaznost, pri dajanju svetov dobrovoljnost, in v vseh rečeh, pri katerih koli so mogli, njihova najboljši volja. Pred drugimi pa so Rastislav, Sventopolk, Kocelj, sv. Ludmila in Bogoris skusili posebno ljubezen naših prednikov po okoliščinah zadev in časa.

Pa tudi po smrti Cirilovi in Metodovi ni nehala ali pojemala očetovska skrb rimskih papežev za narode slovanske, ampak se je vedno odlikovala, kadar je bilo treba pri njih braniti svetost vere ali varovati javni blagor. Res je Nikolaj I. Bulgarom poslal duhovne, ki so ljudstvo podučevali, in škofa pionbieneskega in portuenskega iz mesta Rimskega, ki sta vredila novo krščansko družbo: ravno tako je na pogoste prepire Bulgarov o svetem pravu preljubezljivo dajal odgovore, v katerih hvalijo in občudujejo največjo previdnost celo on, ki rimski cerkvi niso posebno prijazni. Po tužni nesreči razkolništva pa gre Inocenciju III. hvala, da je Bulgare zopet združil s katoliško cerkvijo, Gregoriju IX., Inocenciju IV., Nikolaju IV. in Evgeniju IV. pa, da so jih v zopet pridobljeni milosti ohranil. — Ravno tako se je sijajno pokazala proti Bošnjakom in Hercegovcem, premotenim po kugi slabih nazorov, ljubezen naših prednikov, namreč Inocencija III. in Inocencija IV., ki sta si prizadevala iz src izrjavati zmoto, pa Gregorija IX., Klementa VI. in Pija II., ki so si prizadevali po onih krajih stanovitno vtrditi stopnje svete oblasti. — Nemajhno, in ne poslednjo svojo skrb so, kakor vemo, Inocencij III., Nikolaj IV., Benedikt XI., Klemen V. obračali na Srbe, od katerih so z največjo previdnostjo odvrčali zvito napravljene spletke, s katerimi se je imela spodkopati vera. Tudi Dalmatinci in Liburnci so prejeli od Janeza X., Gregorija VII., Gregorija IX., Urbana IV. zaradi stanovitosti v veri posebno milost in tehtna pohvalna priznanja. — Naposled je tudi v sami sremskeji cerkvi ki je bila v 6. stoletji po napadih divjakov razdejana, pa pozneje vsled pobožne gorečnosti ogerskega kralja Štefana I. zopet vstanovljena, mnogo spominjkov dobrohotnosti Gregorija IX. in Klementa XIV.

Zato sprevidimo, da je treba Boga zahvaliti, ker nam je dana primerna prilika slovanskemu narodu postreči in delati za njihovo splošno korist gotovo ne z manjšo gorečnostjo, kakor je bila vsaki čas viditi pri naših prednikih. To namreč nameravamo, edino to želimo, si iz vseh moči prizadevati, da bi bili narodi slovanskega imena od večji množice škofov in duhovnikov podučevani, da bi bili vtrjeni v spoznanju prave vere, v pokoršini do prave cerkve Jezusu Kristusa, ter bi skuševaje vsaki dan bolj čutili, kako obilne dobrote se iz naredb katoliške cerkve razlivajo na domače življenje in na vse naprave državne. One cerkve namreč zahtevajo za se najobilnejši in največji del naših skrbi; in ni je reči, ktere bi močnejše želeli, kakor da bi zamogli za njih ugodnost in srečo skrbeti ter vse imeti seboj spojene z vedno vezjo edinosti, ki je največji in najboljši vez ohranitve. Treba je le, da Bog, ki je bogat v usmiljenji, našim sklepom pritrdi in naše početje pospešuje. Mi med tem privzamemo za priprošnike pri njem slovanska učitelja Cirila in Metoda, in kakor hočemo pomnožiti njuno češčenje, tako upamo, nam bode njih nebeško varstvo na strani stalo.

Zato zapovemo, da naj se stalno 5. dne meseca julija, ktereja je odločil Pij IX. blagega spomina, v koledar rimske in vesoljne cerkve vvrsti ter vsako

leto obhaja praznik sv. Cirila in Metoda „cum ritus duplicis minoris officio et Missa propria“ (po redu navadnega večjega praznika in s posebno mašo), kakor je to potrdil zbor svetih obredov.

Vam vsem pa, častitljivi bratje, naložimo, da skrbite za objavljenje tega našega pisma, ter vsem iz duhovenskega stanu, ki sveto službo (officij) opravljajo po obredu rimske cerkve, zapoveste spolnovati, kar je v njem zaukazano, in to vsaki po svojih cerkvah, krajih, mestih, škofcih in redovnih hišah (samostanih). Slednjič po vašem svetu in priporočanju hočemo, da se Ciril in Metod splošno prosita in poprosita, da naj z milostjo, ki jo pri Bohu imata, krščanstvo na vzhodu varujeta, ter katoličanom izprosita stanovitnost, razkolnikom pa voljo se zopet zediniti s pravo cerkvijo.

To, kar smo gori pisali, kot nespremenljivo in trdno zaukažemo, ne da bi temu nasprotovale od našega prednika svetega papeža Pija V. izdane in druge apostolske dolčobe o premembi rimskega brevirja in misala, tudi ne pravila in navade, naj so tudi še tako starodavne, ali kar koli bi bilo temu protivno.

Kot znamenje nebeških darov in v zastavo naše posebne dobrohotnosti prav iz srca podelimo v Gospodu apostolski blagoslov vam vsem, častitljivi bratje, celemu duhovenstvu in vsakemu izmed vas izročnemu ljudstvu.

Dano v Rimu pri sv. Petru, dne 30. septembra leta 1880, v tretjem letu našega papeštva.

Leon PP. XIII.

Czcigodnym braciom
Patryarchom, Primasom, Arcybiskupom i wszystkim Biskupom
świata katolickiego

w miłości i współności z Apostolską Stolicą zostającym

Leon XIII. papież.

Czcigodni bracia!

Pozdrowienie i błogosławieństwo Apostolskie!

Wzniosłe zadanie rozszerzania chrześcijaństwa, które szczególnie księciu Apostołów błogosławionemu Piotrowi i Jego następcom przypadło, skłaniało Papieży rzymskich po wszystkie czasy, jak tego zamiary i plany bogatego w miłosierdzie Boga zdawały się wymagać, do wysyłania między rozmaite ludy kuli ziemskiej misjonarzy dla głoszenia św. Ewangelii. Tak jak św. Augustyna do Brytanii, św. Patrycyusza do Irlandyi, św. Bonifacego do Niemiec, św. Wilebrorda do Fryzów, Batawów i Belgów, a innych gdzieindziej wysyłano, aby mieli staranie o duszach, tak dozwolili również ŚŚ. mężom Cyryłowi i Metodemu wykonywania apostolskiego urzędu pomiędzy Słowiańskimi ludami. Ich pracom i trudom zawdzięczyć należy, że owe ludy ujrzały światło ewangelii i z dzikości przyprawione zostały do uobyczajenia i cywilizacyi.

Jeżeli ludzie pomni tych dobrodziejstw w krajach słowiańskich szlachetną parę Apostołów Cyryla i Metodego zawsze uroczyście sławili, nie z mniejszą gorliwością czeił ich także i Kościół rzymski. Odznaczył on ich wielokrotnie podczas ich pielgrzymki na ziemi i jednego z nich relikwije chciał posiadać. Już od r. 1863 dozwolonem zostało przez nieśmiertelnej pamięci poprzednika Mego Piusa IX w Czechach, Morawie i Chorwacyi, które święto ŚŚ. Cyryla i Metodego corocznie w d. 9 marca zwykły były obchodzić, aby nadal święto to obchodziły 5go lipca i odprawiwały nabożeństwo na pamiątkę obu świętych. Nieco później podczas wielkiego watykańskiego Soboru prosilo wielu biskupów Stolicę Apostolską, ażeby cześć i święto owych świętych na cały Kościół się rozciągnęły. Ponieważ okoliczność ta dotychczas nie została załatwioną i w ciągu tego czasu

zaszła zmiana stosunków politycznych w tych krajach, zdawało Nam się, że nadeszła chwila poparcia ludów słowiańskich, których dobro i zbawienie leży Nam bardzo na sercu. Nie chcąc ażeby im zabrakło cokolwiek z Naszej miłości ojcowskiej, pragniemy, ażeby cześć onych ŚŚ. mężów, którzy ludy słowiańskie niegdyś przez głoszenie wiary katolickiej od upadku uratowali i dziś w niebie są ich potężnymi orędownikami, coraz dalej rozszerzana była. Aby jednak jaśniej pojąć można jakimi byli Ci mężowie, których My całemu światu cześć polecamy, niechaj posłuży krótki pogląd historyczny.

Cyryl i Metody jako bracia rodzeni pochodzący z Tessaloniki z rodziców znakomitych, udali się wcześniej do Konstantynopola dla nauki umiejętności humanitarnych w tej stolicy Wschodu. Ich znakomity talent, który wcześniej w ich wieku młodzieńczym się okazywał, nie pozostał ukrytym, gdyż oba poczynili w krótkim czasie znaczne postępy, a najwięcej Cyryl, który tak wielki naukowy rozgłos uzyskał, że mu nadano *honoris causa* nazwę filozofa.

Metody niedługo potem został mnichem, Cyryl zaś na propozycję patriarchy Ignacego uznany został przez cesarzową Teodora godnym uczenia wiary chrześcijańskiej mieszkających po tej stronie Chersonesu Chazarów, którzy w Konstantynopolu prosili o zdolnych kapłanów. Przyjął on to zadanie, bez wahania się. Przybywszy do Chersonesu w Krymie, wyuczył się w krótko, jak niektórzy mówią, miejscowego języka ludu. W owym czasie powiodło mu się — a było to dobrą wróżbą — wyszukać relikwie św. Klemensa papieża; nie trudno mu było je poznać, gdyż pamięć o nich znaną była powszechnie z dawniejszych czasów, i obok tego, znaleziono także kotwicę, z którą, jak twierdzono, odważny męczennik na rozkaz cesarza Trajana w morze wrzucony i później pochowany został. Z drogim tym skarbem chodził do miast i wsi Chazarów, nauczał ich swemi kazaniem i nawracał ich po usunięciu rozmaitych zabobonów, za łaską bożą na wiarę Jezusa Chrystusa. Urządził on nie tylko jak najlepiej nową tę gminę chrześcijańską, lecz dał przy tem dowody wielkiej abnegacji i godnej wspomnienia miłości bliźniego; odrzucał on wszystkie podarunki, które mu krajowcy ofiarowali, wyjąwszy jeden, t. j. — wyswobodzenie tych niewolników, którzy wiarę chrześcijańską wyznawali. Wkrótce potem wrócił uradowany Cyryl do Konstantynopola i wstąpił tam do tego samego klasztoru Polychrona, do którego już pierwaj schronił się Metody.

Tymczasem rozgłos o nawróceniu Chazarów doszedł do Raścislawa księcia Morawy. Za przykładem Chazarów prosił on cesarza Michała IIIgo w Konstantynopolu, o wysłanie kilku misjonarzy i ujrzał prośbę swą bez trudności spełnioną. Wielą już czynami udowodniona enota Cyryla i Metodego i znana miłość bliźniego sprawiły, że i do tej podróży do Morawy wybrani zostali. W przejeździe przez nawróconą już do chrześcijaństwa Bułgarię, nigdzie nie opuścili sposobności wzmacniania wiary. Mieszkańcy Morawy wychodzili gromadami aż do granicy naprzeciwko nich i przyjmowali ich chętnie i z radością. Bez zwłoki poczęli oni lud uczyć wiary chrześcijańskiej i krzepić go nadzieją dóbr niebieskich; a czynili to z taką siłą i z tak nieznużoną pilnością, że lud morawski wkrótce uznał Jezusa Chrystusa. Nie mało przyczyniła się do tego znajomość języków słowiańskich, których Cyryl pierwaj się nauczył, jak również — tłumaczenie jego Pisma św. obu testamentów na język ludowy. Zaslugi więc tego męża około całego szczytu słowiańskiego są tem większe, że mu nietylko zawdzięcza wiarę chrześcijańską, lecz i dobrodziejstwa świeckiej cywilizacji;

Cyryl i Metody bowiem są wynalazcami owych znaków pisarskich, któremi język Słowian odznacza się i wyraża — i dla tego nie bez słuszności poczytywani są za twórców tego języka.

O rozgłosie tego, co się w tak odległych i dalekich krajach stało, nadeszły pomyslnie wiadomości do Rzymu. Gdy więc papież Mikołaj I dzielnym tym braciom zalecił przybyć do Rzymu, postanowili oni bez wahania spełnić jego rozkaz, wybrali się radośnie w podróż do Rzymu i przynieśli z sobą relikwie św. Klemensa. Na tę wiadomość Adryan II, który wstąpił na miejsce zmarłego Mikołaja, wyszedł w towarzystwie duchowieństwa i ludu z wielkimi objawami czci naprzeciwko tych dostojnych przybyszów. Wielkimi cudami uświęcone ciało św. Klemensa przeniesione zostało w uroczystej procesji do bazyliki, która za czasów Konstantyna zbudowaną została na tem miejscu, gdzie stał dom ojcowski niepokonanego męczennika. Potem złożyli Cyryl i Metody w obecności duchowieństwa Papieżowi sprawozdanie z apostolskiego urzędu, który świątobliwie z wielkiem poświęceniem piastowali. Będąc obwinionymi o działanie wbrew przekazany przez przodków ustawom i zwyczajom, że spełniając święte funkeye używali języka słowiańskiego, bronili swej sprawy tak przekonywającymi dowodami, że od Papieża i całego duchowieństwa otrzymali pochwały i uznanie. Gdy potem na wiarę katolicką złożyli przysięgę i przysięgli, że w wierze św. Piotra i biskupów rzymskich wytrwają, zostali przez samego Adryana mianowani i konsekrowani biskupami, a równocześnie otrzymało kilku z ich uczniów rozmaite święcenia. Opatrzność boska chciała jednak, aby Cyryl w Rzymie w roku 869 w dniu 14 lutego zakończył życie, bogatsze w enoty niż w lata. Wyprawiono mu publiczny pogrzeb, który się odbył z wielką pompą w sposób, w jaki grzebani bywają Papieże, i złożony został z wielkimi honorami w grobie, który sobie Adryan zbudował. Ponieważ lud rzymski nie chciał zezwolić na przewiezienie świętego ciała do Konstantynopola, chociaż oplakująca go ojezyzna bardzo tego pragnęła, pochowany został Cyryl obok zwłok św. Klemensa, które od tak wielu lat z czcią przechowywał. Gdy wśród uroczystego śpiewania psalmów niesiony był przez miasto, równało się to raczej pochodowi tryumfalnemu, niż pogrzebowi, a lud rzymski okazał św. mężowi cześć, jaką się okazuje mieszkańcom nieba.

Na rozkaz z błogosławieństwem Papieża wrócił Metody jako biskup dla dalszego wykonywania swego apostolskiego urzędu do Morawy. Usiłował on w tym kraju, zajmując się z całej duszy trzodą swoją, służyć katolicyzmowi z coraz większą żarliwością, fakecyjnym krzewicielom nowinek silny stawiając opór, aby bezowocnymi swymi doktrynami nie szkodził katolicyzmowi; księciu Światopelkowi, który po Raścislawie nastąpił, dawał naukę religii, a gdy tenże zapominał o swych obowiązkach, napominał go, karecił i w końcu ukarał kłębą. Tem wzniecił gniew dzikiego i wyuzdanego tyrana i skazany przezeń został na wygnanie. Wkrótce potem przywołany, tyle wskórał dawaniami w porę napomnieniami, że książe złożył dowody zmiany zdań swoich i pojął, że dawne swe błędy nowym sposobem życia okupić mu należy. Godnem jest podziwienia, że nieznużona żarliwość Metodego po przekroczeniu granic morawskich, jak za czasów Cyrylla do Liburnów i Serbów się wyprawiał, teraz skierował się ku Węgrom, których księcia Kocela religii katolickiej uczył i w wierze zachował; również umocnił Bulgarów z ich księciem Bogorisem w wierze chrześcijańskiej, stworzył Dalmatyńcom niebieskie skarby łaski, i jak największych dołożył trudów, aby zapoznać Karyntczyków z jedynym Bogiem prawdziwym i pozyskać ich, aby go czcili.

Lecz to zrodziło dla niego przykrości. Niektórzy z nowej chrześcijańskiej społeczności patrząc zazdrosnym okiem na działalność i dzielność Metodego, oskarżyli niewinnego człowieka przed Janem VIII, następcą Adryana, jakoby nauka jego była podejrzaną i jakoby naruszał obyczaj przodków, którzy przy nabożeństwie wyłącznie używać zwykli greckiego lub łacińskiego języka, a zresztą żadnego innego. Troskliwy o nienaruszalność wiary i dawnej liturgii Papież powołał Metodego do Rzymu z poleceniem, aby zarzuty te odparł i usprawiedliwił się. Gdy tenże do posłuszeństwa zawsze pochoptym i pewnym był czystości swego sumienia, łatwo mu było w r. 880 wobec Jana, kilku biskupów i duchowieństwa w Rzymie, udowodnić, że nie tylko sam stale zachował to samo wyznanie wiary, lecz i innych tego pilnie naucza, co w obecności i za zezwoleniem Adryana na grobie księcia Apostołów poprzysiągł; jeżeli atoli przy nabożeństwie używa języka słowiańskiego, uczynił to z słusznych powodów i za zezwoleniem Papieża Adryana; również i Pismo Ś. nieprzeciwia się temu. Tem tłumaczeniem oczyścił się Metody do tego stopnia od wszelkiego podejrzenia, że Papież zaraz go uściskał i z radością, nadając mu godność arcybiskupią, misję jego do krajów słowiańskich zatwierdził. Z dodaniem kilku biskupów, na których czele miał stać Metody i być przez ich współdziałanie wspieranym w szerzeniu wiary chrześcijańskiej, wysłał go Papież z bardzo gorącymi listami polecającymi i z daleko sięgającym pełnomocnictwem napowrót do Morawy. Później potwierdził Papież to wszystko w piśmie adresowanem do Metodego, gdy się raz jeszcze zawiesz złych ludzi przeciw niemu zwróciła. Dla tego całkiem uspokojony nie ustawał on w wykonywaniu swego urzędu z większą jeszcze żarliwością, połączony z Papieżem i całym kościołem najściślejszym węzłem miłości i wiary, i w krótko zebrał znakomite owoce swojej działalności. Nawróciwszy bowiem osobiście księcia czeskiego Borzywoja i potem żonę jego Ludmilę z pomocą jednego jeszcze kapłana na wiarę katolicką doprowadził wkrótce do tego, że między tym ludem imię chrześcijańskie szeroko i daleko było rozpowszechnionem. W tym samym czasie starał on się o szerzenie światła ewangelii w Polsce; tam utworzył, dostawszy się tamże przez Galicyę, siedzibę biskupią we Lwowie. Gdy ztamtąd, jak niektórzy stwierdzają, dostał się do kraju Moskiewskiego, ufundował biskupstwo w Kijowie. Z temi niezwykłymi laurami wrócił do swoich w Morawie; gdy czuł, że się zbliża koniec jego żywota, upatrzył sobie następcę, napominał duchowieństwo i lud w ostatnim swem arcybiskupim liście do cnoty i łagodną śmiercią zakończył życie, które było dla niego drogą do nieba. Jak Rzym Cyryla, tak oplakiwała Morawa Metodego przy jego zgonie, dla którego przygotowano zaszczytny pogrzeb.

Fakta te przypominamy sobie, czcigodni bracia, z wielką radością i głęboko jesteśmy wzruszeni spoglądając w przeszłość, która nam przywodzi przed oczy tak świetnymi wróżbami rozpoczęte połączenie ludności słowiańskich z Kościołem rzymskim. Ci oba wspomnieni krzewiciele wiary chrześcijańskiej wyszli z Konstantynopola do ludów pogańskich, lecz misja ich musiała przez Stolicę apostolską, owo ognisko jedności katolickiej, albo wprost być nakazaną, lub, co się stało więcej niż raz, wyraźnie i uroczyście potwierdzoną. W istocie złożyli oni w Rzymie sprawę tak z wykonywania swego urzędu, jak w przedmiocie podniesionych przeciw nim zarzutów; tu w grobach śś. Piotra i Pawła zaprzysięgli wiarę katolicką i otrzymali pomazanie biskupie wraz z pełnomocnictwem, utrzymania hierarchii z zachowaniem różnicy rytuału. Ztąd otrzymano pozwolenie używania języka słowiańskiego przy św. obrzędach i w roku tym kończy się dziesiąty wiek, odkąd Papież Jan VIII do Światopełka, księcia

morawskiego, napisał co następuje: „Używanie języka słowiańskiego . . . w którym brzmi należąca Bogu chwala, słusznie pochwalamy i nakazujemy, aby w tym języku śpiewaną była chwala Boga i dzieła jego chwalone. W prawdziwej nauce wiary nie stoi na przeszkodzie, aby równie msze w tym języku słowiańskim śpiewać, jak ś. Ewangelię lub pobożne czytania z nowego i starego Testamentu dobrze przełożone odbywać i wszelkie inne godzinki śpiewać.“ Ten zwyczaj po wiele razy zatwierdził Benedykt XIV listami apostolskimi z 25 sierpnia 1754 roku. Ile razy prosili Papieży rzymskich o pomoc książęta, stojący na czele pozyskanych przez Cyryla i Metodego ludów, nie zaniechali oni, o ile było możebnem, ani uprzejmości przy udzieleniu swej pomocy, ani zyczliwości przy daniu objaśnień, ani słodyczy przy dawaniu rad, ani najwyższej grzeczności we wszystkim. Mianowicie znajdowali Wratysław, Światopełk, Kocel, ś. Ludmiła i Bogorys najwyższą uprzejmość u poprzedników moich.

Ani z zgonem Cyryla ani Metodego nie osłabła ani nie ustała ojcowska pieczołowitość rzymskich Papieży około ludów słowiańskich, okazywała się ona owszem obroną czystości religii i pomyślności tych ludów. Mikołaj I wysłał bowiem do Bułgarów kapłanów, którzy lud nauczali i biskupów z Populonii i Ostii, którzy kierować mieli młodą społecznością chrześcijańską; w równy sposób wyjaśnił on miłościwie powstałe u Bułgarów odnośnie do prawa kościelnego wątpliwości; nawet ci, co Kościołowi rzymskiemu niezbyt sprzyjają, uznają i chwalą pod tym względem jego wielką roztropność. Po pożałowania godnym rozdziale Kościoła, należy się chwala Innocentemu III, że Bułgarów z Kościołem katolickim połączył, a Grzegorzowi IX, Innocentemu IV, Mikołajowi IV i Eugeniuszowi IV uznanie, że ich utrzymał w tem pełnem łaski połączeniu. W podobny sposób okazywała się znakomita żarliwość naszych poprzedników względem mieszkańców Bośni i Hercegowiny, którzy zarażeni byli jadem błędnych nauk; mianowicie Innocenty III i Innocenty IV starali się błędy te usunąć, a Grzegorz IX, Klemens VI i Pius II hierarchię w krajach tych silnie ugruntować. Niemniejsze i nieostatnie położyli zasługi Innocenty III, Mikołaj IV, Benedykt XI i Klemens względem Serbów, których przezornie ustrzegli od zabiegów, jakie chytrze czyniono dla podkopania ich wyznania. Dalmatyńcy i Liburnowie otrzymali z powodu swej stałości w wierze i obopólnego wspierania się od Jana X, Grzegorza VII, Grzegorza IX, Urbana IV szereg objawy łaski i znakomitą pochwałę. Wreszcie doświadczał Kościół w Syrmii, który w VI stuleciu w skutek napadu barbarzyńców zburzony a później pobożną gorliwością Stefana I króla węgierskiego znów został odbudowany; licznych dowodów zyczliwości ze strony Grzegorza IX i Klemensa XIV.

Dla tego czujemy obowiązek podziękować Bogu, że daną Nam jest stosowna sposobność wyświadczenia ludowi słowiańskiemu łaski i poparcia wspólnego ich dobra z niemniejszą gorliwością, niż tego poprzednicy nasi zawsze dawali dowody. Gdyż do tego dążymy wszelkimi środkami i tego pragniemy, aby ludy używające języka słowiańskiego przez większą liczbę biskupów i księży byli nauczani, aby w wyznawaniu prawdziwej wiary, i w szczerem posłuszeństwie dla kościoła Jezusa Chrystusa wzmocnieni, przekonywali się coraz bardziej codziennem doświadczeniem o tem, jak dobroczynnie i zbawiennie nauka Kościoła katolickiego oddziałują na wspólne życie domowe i ustanowienia państwa. Te to prowincye kościelne wymagają najbardziej i w najznacniejszej mierze Naszej pieczołowitości, nieczego przeto nie pragniemy, jak starać się o ich zadowolenie, o ich pomyślność i połączyć je wszystkie z nami wiecznym węzłem zgody, która

najsilniejszą jest i najlepszą rękojmią ich dobra. Pozostaje tylko do życzenia, aby Bóg w miłosierdziu swem niewyczerpany Naszym zamiarom sprzyjał i rozpoczętem dopomagał. Tymczasem używamy za orędowników u Niego ś. ś. Cyrylla i Metodego, nauczycieli Słowian, w których niebieską pomoc z taką pewnością ufamy, z jaką pragniemy widzieć cześć ich rozpowszechnioną.

Dla tego stanowimy, aby z zatrzymaniem 5 lipca, który to dzień ś. p. Pius IX. oznaczył, przyjętem zostało w kalendarzu rzymskiego i powszechnego Kościoła święto ŚŚ. Cyrylla i Metodego z *officium ritus duplicis minoris* i właściwą mszą jaką kongregacya obrzędów zatwierdziła.

Wam wszystkim czcigodni bracia polecamy, starać się o ogłoszenie tego naszego pisma i rozporządzenie — każdy w swoich kościołach, prowincjach, miastach, dyecezyach, klasztorach — aby wszystko, co w niem jest postanowione, zachowaniem było przez wszystkich kleryków, obowiązanych do odprawiania *divinum officium* według obrządku rzymskiego Kościoła. W końcu życzymy sobie, aby za waszą radą i waszem wezwaniem błagano w całym świecie śś. Cyrylla i Metodego, aby się całym swym wpływem wstawili do Boga o obronę Chrześcijaństwa na całym Wschodzie, a wytrwałość dla katolików i skłonność dla dysydentów połączenia się z prawdziwym Kościołem.

Wszystko to, co wyżej postanowionem było, zatwierdzamy niniejszem pomimo konstytucyi ś. Papieża Piusa V, Naszego poprzednika i innych apostolskich konstytucyi, dotyczących reformacyi rzymskiego brewiarza i mszału, oraz zwyczajów nawet niepamiętnych i wszelkich innych przeciwnych postanowień.

Jako zakład darów niebieskich i Naszej szczególnej życzliwości, udzielamy wam, czcigodni bracia, całemu duchowieństwu i powierzonemu waszej pieczy z serca apostolskie błogosławieństwo w Panu.

Dan w Rzymie u ś. Piotra 30 września 1880 Trzeciego roku Naszego Papieństwa

Leon XIII. papież.

Česómnym bratram
Patriarcham, Primatam, Arcybiskopam a Biskopam
katholskeho swěta,

pokoj a zjednoćenje z japoštołskim stołom mějacym,

Bamž Leo XIII.

Cesómní bratřa!

Postrowjenje a japoštołske požchnowanje.

Vulke zastojnstwo rozšěrjenja křescánskeho mjena, swjatemu Pětrej, wjerčej japoštołow a jeho nastupnikam wosebiće přepodate, pohnuwaše romskich bamžow, zo pósłow swjateho ewangelija k jednotliwym ludam na zemi we wšelakich časach wupóslachu, kaž to wobstejenja a wotmysly smilneho Boha žadać so zdachu. Jako tehodla Augustina k Britam, Patrika k Iram, Bonifacija k Němcam, Willibrorda k Frisam, Batavam, Belgam a druhich často k druhim wotpóslachu na zastaranje dušow; tak tež dowolichu móc wukonjenja japoštołskeho zastojnstwa pola słowjanskich ludow swjatymaj mužomaj Cyrillej a Methodijej, přez kotrejuž pilnosć a najwjětše prócowanja so sta, zo tamne ludy swětlo ewangelija wuhladachu a z dźiwjeho žiwjenja k čłowjeskemu a zdželanemu zadžerženju so přiwjedžechu.

Hdyž čłowjeska khwalba, dobroty wopominajo, Cyrilla a Methodija, najnadobnišeju japoštołow, we wšěch słowjanskich krajach khwalić njeprěstawaše, je zawěrnó z nic mjenšej horliwosću romska cyrkej jeju česćila; wona je tež wobeju, kaž dolho žiwaj běštaj, wšelako wuznamjenila a nochcyše bjez powostawkow jedneho z njeju być. Tuž bu hižo wot lěta 1863 słowjanskim Čecham, Morawjanam a Khrowatam, kotřiž swjedžen k česći ss. Cyrilla a Methodija kóždolětnje 9. měrcu swjećić zwučeni běchu, z dowolnosću Našeho prjedownika Pia IX. njesmjertneho wopomnjeća, dopušćene, zo bychu wottal swjedžen 5. džen julija swjećili a hodžinske modlitwy k dopomnjeću na ss. Cyrilla a Methodija wukonjowali. A něšto pozdžišo, hdyž měješe so wulka cyrkwina zhromadžizna we Watikanje, prošachu mnozy biskopja ponižnje pola tuteho japoštołskeho stoła,

zo by jeju česćenje a postajeny swjedzeń na cyłu cyrkej so wupřestrěl. Dokelž pak tuta naležnosć do džensnišeho dnja njeje wučinjena, a dokelž je so w běhu časow wobstejenje statow w tamnych krajinach přeměnilo, zdaše so Nam přihódna přiležnosć data, zo bychmy słowjanske ludy, wo kotrychž zdźerženje a spomóženje so wulcy staramy, podpjerali. Jako po tajkim nječerpimy, zo by so jim Naša wótcowska lubosć w něčim njedostawała, tak chcemy, zo by česćowanje swjateju mužow, kotrajž tehdy katholsku wěru rozšěrjawši słowjanske ludy wot zahubjenja k spomóženju přiwjedžeštaj a nětko z njebjeskim zastupowanjom mócnje škitujetaj, přeco šěršo so rozpřestrělo a rozmnožilo. Zo pak by so bóle wujasnilo, kajkaj mužej to běštaj, kotrejuž česćowanje a swjećenje katholskemu swätej předstajamy, chcemy z krótka stawiznu jeju skutkow wopisać.

Cyryll a Methodij, ródnaj bratraj, w Sołunje (Thessalonika) z wosobneje swójby rodzenaj, podaštaj so zahe do Konstantinopola, zo byštaj w samym hłownym měsće naranišeho kraja wyšše wědomosće wuknyłoj. Wobdarjenosć ducha, kiž hižo tehdy w mlodžeńcomaj so wopokazowaše, njewosta potajna; přetož wobaj w krótkim wulcy pokračowaštaj, najbóle pak Cyryll, kotryž tajku khwalbu wědomosće docpě, zo jeho z wosebitym česćowanjom „filosofa“ mjenowachu. Po njedolhim času bu Methodij mnich, Cyryll pak bu za hódneho spózny, zo jemu kejžorka Theodora po radže patriarchi Ignacija nadawk přepoda, z tamneje strony Chersonesa přebywacych Chazarow, kotřiž běchu w Konstantinopolu wo přisprawnych duchownych žadali, w křesćanskej wěrje rozwučować. A tutón přiwza rad tajki nadawk. Tuž do Chersonesa na Tauridze (Krym) přišedši so khwilu prócowaše, kaž někotři powjedaju, wo nawuknjenje narodneje řeče tuteho ludu; a w tym času poradzi so jemu k dobremu předznamjenju swjate powostawki bamža Klementa I. namakać, a wón je tež lohcy spózna po jara znatym pomnjeću prjedownikow, kaž tež po kótwicy, z kotrejž bě, kaž so wědzeše, zmužity martrař na poručnosć kejžora Trajana do morja storčeny a potom pohrjebany był. Tak drohotny poklad dostawši překhodžowaše města a wsy Chazarow; a tych, kiž běchu z jeho wučbami rozwučeni a z Božej wolu pohnuwani, wobroći po wotstronjenju wšelakeje přiwěry k Jězusej Khrystusej. Hdyž běše nowu křesćansku wosadu nanajlěpje založil, da wón tež znamjenity dopokaz wotrjeknjenja a lubosće, hdyž wšitke dary wot wobydlerjow poskićene wotpokaza, z wuwzaćom wuswobodženja njewólnikow, kotřiž bychu křesćansku wěru wuznali. Bórzy wróci so Cyryll wjesoly do Konstantinopola a zastupi tež do klóštra Polychrona, hdzež bě so Methodij hižo podať.

Mjez tym bě powjesć zbožownje pola Chazarow dokonjane skutki k Rosćislawej, morawskemu wječhej, donjesla. Tón, z příkladom Chazarow pohnuty, jednaše z kejžorom Michalom III. wo powolanju někotrych wěrypóslow z Konstantinopola a docpě lohko, štož žadaše. Tuž z telko skutkow hižo zjawna počiwosć Cyrilla a Methodija a jeju pónzata hotowosć k podpjerje bližšich wuskutkowaštej, zo buštaj wonaj k pućowanju do Morawskeje postajenaj. A hdyž puć přez Bolharsku, wěrje křesćanow přiwobročenu, zložowaštaj, njezakomdžištaj nihdže přiležnosć, zo byštaj ju wobkrućiloj. We Morawskej pak, hdzež jimaj mnohosć hač na krajne mjezy napřećiwu přińdže, buštaj z najwjetšej přikhilnosću a ze swjatočnej radosću přijataj. Bjez komdženja měještaj so k temu, zo byštaj ludzi z křesćanskimi wučbami napjelniłoj a k nadžiji na njebjeske kubla pozběhnyłoj, a to z tajkej mocu a z tak džělawej pilnosću, zo morawski narod po krótkim času z najwjetšej podwólnosću Jězusa Khrystusa wuznawaše. K tutemu njemało poslužili wědomosć słowjanskeje řeče, kotruž bě Cyryll prjedy nawuknył, a wjele zamóžeše tež swjate pismo wobeju zakonjow, kotrež bě do ludoweje řeče pře-

ložil. Tehodla ma so wšón słowjanski narod najbóle tutemu mužej džakować, dokelž přez njeho nic jeno dobrotu křescanskeje wěry, ale tež swětneje zdželanosće dosta; přetož Cyrill a Methodij staj přenje wunamakarjej tych samych pismikow, z kotrymiž so řeč Słowjanow poznamjenja a wučišćuje, čehoždla so po zaslužbje za spěchowarjow tuteje řeče džeržitaj.

Slawu tajkich skutkow bě dobre powjestwo z tak dalokich a wotležanych krajow do Roma přinjesło. Hdyž pak bě bamž Mikławš I. wustojnymaj bratromaj do Roma přińć prikazał, wobzamknyštaj wonaj, poručene bjez komdženja sčinić; a puć do Roma wjesele nastupiwiš přiwježeštaj powostawki s. Klementa sobu. Na tajku powjesé džěše Hadrian II., kiž bě na město zemrjeteho Mikławša stajeny, z přewodom duchownstwa a ludu z wopokazowanjom wulkeje česće sławnymaj hosćomaj napřećiwo. Čělo s. Klementa, po wulkich džiwach bórzy znate, bu z wjedženjom swjatočneho čaha do basiliki donjesene, kotraž bě w času Konstantina na tym samym městnje natwarjena, hdžež bě wótcowski dom njeprěwijnjeného martrarja stał. Potom wopowjedowaštaj Cyrill a Methodij bamžej w přítomnosći duchownstwa wo japoštolskim zastojnstwje, kotrež běštaj swjeće a pilnje wobstaraloj. A dokelž běštaj wobskoržowanaj, jako byštaj přećiwo postajenjam prjedownikow a přećiwo swjatym prawidlam činiloj, hdyž słowjansku řeč we wukonjenju swjatych zastojnstwow naložowaštaj, wuwjedžeštaj swoje prawowanje z tak wěstymi a wubjernymi dopokazmami, zo bamž a wšitke duchownstwo jeju pokhwali a připózna. Hdyž běštaj potom po prikazni katholskeho wuznaća přisahałoj a swjatočnje slubiloj, zo we wěrje swjateho Pětra a romskich bamžow wostanjetaj, buštaj wobaj wot Hadriana sameho za biskopow pomjenowanaj a poswjećenaj, a tež mnozy z jeju wučobnikow dostachu wšelake rjady swjatych swjećiznow.

Tola wot Boha bě wobzamknjene, zo Cyrill w Romje w léće 869 na 14. februarja běh žiwjenja dokonja, bóle dozrajeny w póćiwosći dyžli w starobje. Wón bu ze zjawnym čahom a z tej samej wulkotnej pychu pohrjebany, kajkaž při romskich bamžach bywa, a do rowa, kiž bě Hadrian sebi natwaril, najčestnišo položeny. Dokelž romski lud njedopušći, zo by swjate čělo zemrjeteho do Konstantinopóla wotwjezene bylo, hač runje to najbóle zrudženy wóteny kraj žadaše, bu wono w cyrkwi swjateho Klementa pohrjebané, a to blisko pódlá jeho powostawkow, kotrež běše Cyrill sam telko lét z čescowanjom wobkhował. Hdyž bu při swjatočnym spěwje psalmow po měsće njesene, zdaše so to bóle dobyćeřski dyžli pohrjebny čah, a romski lud wopokazowaše swjatemu mužej česće, kajkež so njebjesćanam dawaju.

Na to wróci so Methodij na poručenosć a z dobropřećemi bamža k zwučenym džělám japoštolskeho zastojnstwa jako biskop do Morawskeje. W tutym kraju staraše so „jako příklad stadla po žadosći,“ zo by katholskej wěcy z přeco wjetšej horliwosću služil; spjećiwym rozšěrjerjam nowotařstwow stupaše mócnje napřećiwo, zo bychu katholske mjeno z njerozomom měnjenjow njewobškodžili; wjeřcha Swjatopolka, kiž po Rosćislawje nastupi, rozwučowaše wo wěrje; a hdyž tón swoju příslušnosć zakomdži, napominaše jeho, porokowaše jemu a kóněnje khostaše jeho z interdiktom. Z tutech příčinow spřihotowa sebi hidženje suroweho a nječistotneho samoknježićela a bu wot njeho do wuhnanstwa storčeny. Tola bórzy potom domoj powołany docpě z příhódnym napominanjom, zo wjeřch znamjenja přeměneného zmyslenja dawaše a spózna, zo dyrbi prjedawše zwučenja z nowym wašnjom žiwjenja zarůnać. To pak je spodziwne, zo kedžbna lubosć Methodija z překročěnjom morawskich mjezow, kaž bě při žiwjenju Cyrilla hač k Liburnjanam (Khrowatam) a Serbam dóšoł, tak nětko k Pannoniskim,

(Słowjencam) so přiwobroći, kotrychž wjeřcha, Kocela z mjenom, w katholskim nabožnistwje rozwuči a w přislušnosći zdžerža; tehorunja k Bolharam, kotrychž z jich kralom Bogorisom w křescánskej wěrje wobkrući; tež k Dalmaćanam, kotrymž njebjeske milosće wudželeše a přepodawaše; runje tak tež ke Korutancam, mjez kotrymiž so najbóle prócowaše, zo by jich k póznaću a česćenju jedneho praweho Boha přiwjedł.

Ale tuta naležnosć přihotowaše jemu wobćežnosć. Dokelž mjenujcy někotři z noweho křescánskeho zhromadženstwa jemu pilne skutkowanje a khmanosć zawidžachu, wobskoržichu njewinowateho pola Jana VIII., nastupnika Hadriano-weho, jako by jeho wěra podhladna byla a jako by wašnje prjedownikow wonječesčil, kotřiž w Božich službach jeničcy grichisku abo laćansku rěč nałożowachu, a hewak žanu. Tuž poruči bamž, najstarosćiwiši wo njezranjenosć wěry a stareje discipliny, Methodij, do Roma powolanemu, zo by poroki wotpokazał a so wosprawnil. Dokelž bě tutón přeco spěšny w poslušnosći a na swědčjenje swědomja so dowěrješe, bě jemu lohko, w léce 880 před Janom, biskopami a duchownymi w Romje dopokazać, zo je tež runje tu samu wěru wobkhował a wobstajnje tež druhich sprócenje wučil, kotruž bě jako w přitomnosći a z přihłosowanjom Hadriana wuznatu při rowje wjeřcha japoštolow z přisahu wobkrućil; štož pak słowjansku rěč při Božich službach trjebanu nastupuje, je po prawje ze sprawných přičinow činił a z dowolnosću sameho bamža Hadriana, a njeje ani swjate pismo přeciwo temu. Z tutej rěču wosprawni so Methodij tehdy wot wšitkeho podhlada winy, tak zo bamž jeho hnydom wobjimawši jemu arcybiskopsku móc a wupóslanje do słowjanskich krajow ze zwólniwosću wobkrući. K temu pósła bamž Methodija z někotrymi wuzwolenymi biskopami, kotrymž by wón předstejał a z kotrychž prócu by w zarjadowanju křescánskeje wěry podpjerany byl, z wjele česécymi listami poručeneho z njewotwisnymi poručnosćemi do Morawskeje. Pozdžišo wobtwjerdzi bamž wšitko to w lisće Methodijej pósłanym, hdyž so mjenujcy zawisć zlych z nowa přeciwo njemu zběhaše. Tehodla pokračowaše tutón njebojaznje hišće wjele sprócniwišo swoje postajene zastojnstwo dopjelnić, hdyž bě z bamžom a z cylej romskej cyrkwju w najwužšim zwjazku lubosće a wěry; tež na wubjerny plód njetrjebaše so dolho čakać. Přetož hdyž bě najprjedy sam Boriwoja, wjeřcha Čechow, a potom Ludmilu, jeho mandželsku, z pomocu wěsteho měšnika do katholskeje wěry přiwjedł, dokonja w krótkim, zo w tutym ludze křescánska wěra daloko a šěroko so spózna. W tym samym času postara so, zo by swětlo ewangelija do Pólskeje so přinjesło; tam založi, hdyž bě dosrjedz Galicije dóšoł, biskopske sydło we Lwowje. Wot tam je, kaž někotři powjedaju, do sameje Moskowskeje wotšedši biskopski trón w Kijowje postajil. Z tutymi njezachodnymi dobytwami nawróci so k svojim do Morawskeje; a spóznavši, zo so k čłowjeskemu skónčenju bliži, pomjenowa sebi sam nastupnika; a duchownstwo a lud z poslednimi wučbami k pócciwosćam napominawši, wuńdže najpokojnišo z tuteho žiwjenja, kotrež bě jemu puć do njebjes. Jako Rom Cyrilla, tak woplakowaše Morawska smjerć Methodija a požadowaše za tym, kotrehož bě zhubila, hdyž bě jeho z pohrjebom na wšitke wašnje počesčila.

Na tute skutki, česćomni bratřa, dopominamy so z wulkej radosću; tež smy wjele pohnući, hdyž w dalokej minylosći w dobrych spočatkach krasne zjednocenje słowjanskich narodow z romskej cyrkwju widzimy. Přetož wobaj tutaj rozšěrjerjej křescánskeho mjena, wo kotrymajž rěčachmy, staj drje z Konstantinopola k pohanskim ludam wušloj; ale jeju wupóslanje dyrbjěše so wot tuteho japoštolkeho stoła, srjedzizny katholskeje jednoty, pak z cyla porući,

pak, štož je so wjacj dyžli jedyn króc stało, po prawje a swjatočnje wobtwjerdzí. Woprawdže staj wonaj tudy w měsce Romje wo přewzatym zastojnstwje rozpravu dawaloj a na wobskoržowanja wotmolwjałoj; tudy při rowomaj ss. Pětra a Pawola staj katholsku wučbu wopřisahaloj, a staj biskopsku swjećiznu dostaloj z polnomocu založenja biskopstwow při wobkhowanju rozdžela w cyrkwinskih rjadach. Kónčnje docpě so wottudy wužiwanje slowjanskeje řeče při swjatyh wobrjadach; a w tutym léce dopjelnja so džesaty létstotk wot časa, w kotrymž je bamž Jan VIII. k Swjatopolkej, morawskemu wjerčej, takle pisal: „Slowjanske pismo . . . , w kotrymž so Bohu přislušna česć dawa, z prawom khwalimy a poručamy, zo so w tutej řeči khwalba našeho Knjeza Khrystusa a jeho skutki wopowjeduja. Tež njepřećiwja so nikak prawej wěrje a wučbje, zo so Boža mša w tutej slowjanskej řeči spěwa, abo swjate ewangelium abo swjate lekcije noweho a stareho zakonja, derje přeložene a wujasnjene, čitaju a wšitke druhe modleńske hodžiny spěwaju.“ Tuto zwučenje wobtwjerdzi po mnohich připadnosćach Benedikt XIV. z japoštolskim listom 25. augusta léta 1754. Hdyžkuli pak běchu romscy bamžowje wo pomoc prošeni wot wjerchow, kotřiž w ludach z prócowanjom Cyrilla a Methodija křesćastwu přiwobročenyh knježachu, njejsu ženje dopuščili, zo by so njedostala jich dobroćiwosć w pomhanju, luboznosć we rozwučenju, pokhilnosć we dawanju radow a najwjetsza zwólniwosć we wšech wěcach, hdžežkuli móžachu. Přede wšěm pak nazhonichu Rosćislaw, Swjatopolk, Kocel, swjata Ludmila a Bogoris znamjenitu přikhilnosć Našich prjedownikow, po wobstejenju a času.

Ani po smjerći Cyrilla a Methodija njepřesta a njepopuščí wótcowska starosć romskich bamžow za slowjanske ludy, ale wopokazowaše so stajnje w zakitanju čistoty nabožnistwa a we wobkhowanju zjawneho dobrobyća. Woprawdže posla Miklawš I. z města Roma k Bołharam měšnikow, zo bychu lud rozwučowali, a biskopow z Populonije a Porta, zo byštaj nowe křesćanske zhromadženstwo zarjadowaloj; tehorunja dawaše wón we časćišich njepřezjednosćach wo cyrkwinym prawje pola Bołharow lubosćiwje wotmolwjenja, w kotrychž samo cí, kiž romskej cyrkwi njejsu přikhilni, najwyššu mudrosć khwala a spóznawaju. A po zrudnym njezbožu wotščěpjenja słuša khwalba Innocencej III., zo je Bołharow z katholskej cyrkwi zjednal, a Hrjehorjej IX., Innocencej IV., Miklawšej IV. a Eugenijej IV., zo su jich w hnadownym zjednanju zdžerželi. Runje tak je wubjernje widzeć přikhilnosć Našich prjedownikow k Bosnjanam a Hercegowincam, kiž běchu z jedom wopačnych mēnjenjow natyknjeni, mjenujcy Innocenca III. a Innocenca IV., kotraž so prócowaštaj bludy z jich wutroby wutorhnyć; Hrjehorja IX., Klementa VI., Pia II., kotřiž w tamnych krajinach rjad cyrkwineje polnomocy trajnje wobtwjerdzowachu. Njemaly a nic posledni podžěl swojich starosći su zawěsće Innocenc III., Miklawš IV., Benedikt XI. a Klement V. Serbam přiwobročeli, wot kotrychž škody k zahubjenju wěrywuznaća lešćiwje přihotowane najrozhladnišo wotdžeržowachu. Tež Dalmaćenjo a Liburnjenjo dostachu za wobstajnosć we wěrje a za mjezsobne podpjeranje wot Jana X., Hrjehorja VII., Hrjehorja IX., a Hórbana IV. wosebite připóznaće a wažne wukhwalowanja. Kónčnje su tež w Srěmskej cyrkwi, kotraž bu w šestym létstotku přez nadpady barbarow zapusćena a potom z pobožnej horliwosću swjateho Šćěpana I., wuherskeho krala, z nowa zřadowana, mnohe wopomniki přecelnosće Hrjehorja IX. a Klementa XIV.

Tehodla spóznawamy, zo dyrbimy so Bohu džakować, zo so Nam přihódna přiležnosć poskićuje, slowjanskim narodam lubosć wopokazać, a jich zhromadny wužitk z woprawdže nic mjenšej horliwosću spěchować, dyžli ta

běše, kajkaž je pola Našich prjedownikow w kóždym času widzec byla. Žadamy mjenujey za tym a to jeničey přejemy, ze wšej prócu docpéc, zo bychu słowjanske narody přez wjetšu mnohosć biskopow a měšnikow rozwučowane byle; zo bychu we wuznawanju praweje wěry a w poddatosci k prawej cyrkwi Jézusa Khrystusa so wobtwjerdžili a z nazhonjenjom wšědnje bóle spóznawali, kajke dobre skutkowanje z prawidlow katholskeje cyrkwe za domjacy wobkhad, kaž tež za wšitke statne zarjadowanja wukhadža. Tute cyrkwe žadaju sebi najwjetši a najwažniši džěl Našich starosci; tež njeje nič, štož bychmy mócnišo přeli, hač zo bychmy móhli jich wužitk a zbože wobstarać a je wšitke ze zwjazkom jednoty z Nami zjednoćić, štož je najsyljši a najlěpši podložk jich zdžerženja. Zbywa hišće, zo by „Bóh bohaty we smilnosći“ Naše wotmysly spěchowal a spočate podpjerał. Mjez tym wołamy so jako k zastupnikam pola njeho k Cyrillej a Methodijej, wučerjomaj Słowjanow, na kotrejuž njebjesku pomoc so runje tak dowěrjamy, kaž jeju česćenje rozmnožić chcemy.

Po tajkim přikazujemy, zo by na přiwzatym pjatym dnju měsaca julija, kotryž je njebohi Pius IX. postajil, do kalendarija romskeje a powšitkowneje cyrkwe so přistajil a swjećil kóždolětny swjatej Cyrilla a Methodija z officium ritus duplicis minoris a z wosebitej Božej mšu, kaž je to swjata rada za prawe wobrjady potwjerdžila.

Wam wšitkim pak, česćomni bratřa, poručamy, zo byšće so wo wozjewjenje tuteho Našeho lista postarali, a zo byšće — kóždy w svojich cyrkwach, provincijach, městach, dioecesach a klóstrach — štož je we nim postajene, wšitkim duchownym, kotřiž divinum officium po wobrjedže romskeje cyrkwe swjeća, wobkedžbować kazali. Kónčnje chcemy, zo bychu po Wašej radze a Wašim napominanju Cyrilla a Methodija po cylej zemi nutrnje wo pomoc žadali, zo byštaj wonaj ze wšej jimaj pola Boha móžnej próstwu křesćansku wěru w naranjšich krajach zakitaloj, katolikam wobstajnosć wuprošujey a wotdželenym zwólniwosć k zjednanju z prawej cyrkwu.

Tuto, kaž je horjeka napisane, za plaćiwu a wěste poručamy, tak zo temu njewadža wudate přikaznje swjateho bamža Pia V., Našeho prjedownika, a druhe japoštolske wo porjedćenju romskeho brevira a missala, ani tež přiwzate zwučenja, samo z njepomnitych časow, abo wšitko druhe kažkuli napřećiwne.

Jako slubjenje njebjeskich darow a jako znamjo Našeje wosebiteje přikhlilnosće wudžělujemy Wam wšitkim, česćomni bratřa, kaž cylemu duchownstwu a tež ludej, kóždemu z Was dowěrjenemu, lubosćiwje we Knjezu japoštolske požohnowanje.

Date w Romje pola swjateho Pětra na 30. dnju septembra lěta 1880, w třecim lěće našeho bamžowanja.

Bamž Leo XIII.

Častnoj braći
Patriarkom, Primatom, Nadbiskupom i Biskupom
cieloga katoličkoga svieta,

koji su u milosti i zajednici s Apoštolskom Stolicom

LEON PP. XIII.

pozdrav i apoštolski blagoslov.

Ležka služba širiti kršćansko ime, na osobit način izručena blaženomu Petru prvaku apoštolskomu i njegovim nasljednikom, potaknu rimske pape, da su brižno šiljali vjestnike svetoga evangjelja u razno vrieme medju različite narode svieta, kako se već činilo, da potrebe i namisli smilujućega se Boga zahtievaju. Za to kako su poslali Augustina k Britanom, da uzgoji duše, Patricija k Ircem, Bonifacija ku Germanom, Vilebrorda k Frižanom, Holandezom, Belžanom, te prečesto ostale k drugim, tako podieliše vlast Cirilu i Metodiju, muževom svetim, da vrše apoštolsku službu kod slavenskih naroda: koji su svojom uztrajnosti i neumornim radom učinili, da su ovi zagledali svjetlo evangjelja i priveli ih od surova života k ljudskoj i civilnoj naobrazbi.

Ako svekoliko Slavenstvo, sjećajuć se dobročinstva, nije prestalo slaviti ljudskim spominjanjem Cirila i Metodija, dva slavna apoštola, to ih nije doista manjim marom udilj štovala Rimska Crkva, koja ih obadva još žive mnogim počastila i nije htjela, da bude bez pepela jednoga umrloga. — Već od god. 1863. bilo je za to slavenskim plemenom, Čehom, Moravcem i Hrvatom, kod kojih bijaše običaj svetkovati svake godine svetkovinu na spomen Cirila i Metodija deveti dan mjeseca ožujka, dozvolom Pia IX., od neumrle uspomene predšastnika našega, dopušteno, da u buduće svetkuju kao blagdan peti dan mjeseca srpnja i da horarijalne molitve na uspomenu Cirila i Metodija mole. Nije dugo za tim, u vrieme, kad se je sastao veliki koncil u Vatikanu, te

su premnogi biskupi ovu apoštolsku stolicu umolili ponizno, da se njihovo štovanje i stalna svetkovina protegne na cijelu crkvu. Nu buduće je stvar ostala neriješena do danas, a promienilo se po okolnostih vremena državno stanje u onih pokrajinah, čini nam se, da se je pružila sгодna prilika biti na ruku slavenskim narodom, koji smo za njihovu dobrobit i spas vrlo zabrinuti. S toga, ne želeći, da oni u nijednoj stvari ne željkuju našu otčinsku ljubav, a hoteći, da se razširi i umnoži štovanje svetih ljudi, koji će, kako su nekoč razsijavajuć katoličku vjeru, slavenske narode od propasti dozvali k spasu, tako sada nebeskom obrambom moćno braniti. A da se još bolje vidi, kakovi su oni, koje predlažemo katoličkomu svijetu, da ih časti i štuje, rado ćemo u kratko taknuti poviest njihova rada.

Ciril i Metodij, braća po krvi, rodili su se u Tesalonici od glasovite obitelji i rano već pošli u Carigrad, da u tom prvom gradu na Iztoku izuče nauke. I nije ostala skrovna iskra darovitosti, koja je svjetlucala već tada u mladićih, jerbo je jedan i drugi u kratko vrijeme vrlo napredovao, a osobito Ciril, koj je u znanosti stekao tu slavu, da su ga iz osobitoga počitanja zvali Filozofom. Malo za tim stupi Metodij u monake, a Ciril bi počašćen od carice Teodore na preporuku patriarke Ignacija povjerenom zadaćom, da poduči u kršćanskoj vjeri Chazare, stanovnike onkraj Kerzoneza, koji su iz Carigrada zamolili vrstne dielitelje svetinja. Ovu službu primi on rado. Došav u Kerzonu na Tauru bavio se je jedno vrijeme, kako neki poviedaju, izučavanjem materinskoga jezika onoga naroda, te mu je u ono vrijeme poslužila velika sreća, da je našao svete ostanke S. Klimenta I. rim. pape, koje je lahko upoznao to iz razširene predaje predja to po sidru, kojim je, kako se znade, na zapovied cara Trajana bačen u more i poslie sahranjen bio. Stekav toli dragocjeno blago prodje gradove i mjesta Chazara i ove podučene svojom poukom i Bogom potaknute, oboriv mnogovrstna praznovjerja, pripojio Isusu Kristu. Urediv na najbolju novu kršćansku obćinu, ostavi ujedno osobit dokaz uprezanja i ljubavi, kada je od urodjenika odbio sve darove, izuzev odpušt robova, koji su izpoviedali, da su kršćani. Duskora se vrati veseo u Carigrad, te stupi i sam u samostan Polihrona, gdje je već bio Metodij.

Medjutim dodje glas o sretnom uspjehu medju Chazari k Rastislavu, moravskomu knezu. Ovaj potaknut promjenom Chazara, radio je sa carem Mihajlom III. o tom, da dobije iz Carigrada nekoliko evangjeoskih radnika i nije teško zadobio što je želio. Tolikimi već djeli oplemenjena kriepost i jasna volja u Cirila i Metodija, da pruži pomoćnicu ruku bližnjemu, bila je povodom, da su oni bili odredjeni poči u Moravsku. Kada su prolazili Bugarskom, koja je bila tek pokrštena, nepropustiše nigdje sgode, da nerazšire vjeru. U Moravskoj pako, sjativ se u susret na granicu države mnoštvo ljudi, bijahu primljeni velikim oduševljenjem i vanrednim veseljem. Niti je bilo oklievanja, a da neuzmu kršćanskom obukom uzgajati duše te ih pridići do nade nebeskih dobara; i to tolikom silom tako djelotvornom marljivosti, da je moravski narod za kratko vrijeme vrlo rado prionuo uz Isusa Krista. K tomu je ne malo doprinielo znanje slavenskoga jezika, što si ga je Ciril već prije pribavio, a mnogo je pripomoglo sveto pismo obiuh zavjeta, koje je on prenio na narodni jezik. S toga ima sav slavenski narod vrlo mnogo hvaliti čovjeku, jer nije samo od njega primio dobroćinstvo vjere kršćanske nego i civilne uljudbe: jer su Ciril i Metodij prvi, kuji su obreli pismo za jezik samih Slavena, te se stoga razloga punim pravom smatraju kao početnici istoga jezika.

Iz tako odaljenih i razmaknutih pokrajina javi sretna viest Rimu slavu o djelih i uspjehu. Kada je tako Nikola I. papa zapovjedio, da prevriedna braća,

dodju u Rim oni odluče bez krznanja učiniti, što se je zapovjedilo, a nastupiv veselo put u Rim donášahu sobom moći sv. Klimenta. Na tu viest podje Hadrijan II., koj je bio izabran na mjesto pokojnoga Nikole, uz pratnju naroda i klera u susret prejasnim gostovom, izkazav im veliko počitanje. Tielo sv. Klimenta, iznenada proslavljeno velikimi čudesi, bude prenešeno svečanim provodom u basiliku, podignutu za dobe Konstantina na istom mjestu, gdje je bila očinska kuća nepobjedljivoga mučenika. Na to je Ciril i Metodij izviestio Papu uz prisjedajući kler o apoštolskom poslu, u kom su sveto i radino poslovali. A jer su ih korili, da su radili proti ustanovam predja i svetim vjerskim običajem, što su obavljajuć svetu službu rabili slavenski jezik opravdaše se tako čvrstimi i jasnimi razlozi, da ih je Papa i sav kler pohvalio i to odobrio. Nato položiv obojica po obrazcu izpoviest katoličke viere i zavjerovav se, da će ostati u vjeri blaženoga Petra i rimskih papa, imenova i posveti ih sam Hadrijan za biskupe, te je više njihovih učenika zaredio u razne stupnjeve svetih redova.

Providnost božja je ipak htjela, da Ciril u Rimu završi tečaj života god. 869. dne 14. veljače više zrio u krieposti nego-li u dobi. Sahranjen bi javnim sprovodom i veličanstvenim slavljem, onim istim, kojim se pokapaju rimski pape, te metnut iz osobite počasti u grob, koji je sagradio Hadrijan za sebe. Sveto tielo pokojnikovo, jer rimski narod nije dopustio odneti ga u Carigrad, prem je bila to vruća želja tužne majke, bude odnešeno u crkvu sv. Klimenta i sahranjeno kraj njegova pepela, koj je Ciril sam toliko godina sa strahopočitanjem čuvao. Kada su ga vozili gradom uz svečani spiev psalama, činjaše se, da je rimski narod toli sjajem pogreba koli triumfa prikazao svetomu mužu žrtve nebeskih počasti.

Poslje toga vrati se Metodij na zapovied i s voljom papinom kao biskup u Moravsku, da vrši obične dužnosti svoje apoštolske službe. U toj pokrajini postav *forma gregis ex animo* pregnuo je danomice sve to većom gorljivosti služiti katoličkoj stvari; hrabro se opiraj spletkam novotara, da bezumnimi svojimi mnienji nepotresu katoličkim imenom; obučavaj u vjeri Svatopluka kneza, koj je nasliedio Rastislava, i njega, kad je napustio dužnost, opominjaj, ukoravaj i najposlie ga kazni interdiktom. Stih razloga navuče si mržnju opaka i okaljana silnika, koj ga posla u progonstvo. Nu domala uzpostavljen postignu sgodnimi opomenami, da su se na knezu vidjevali znaci promienjenoga srca i da je uvidio, kako valja prvašnji običaj popraviti novim životom. I to je doista čudno, da je budna ljubav Metodijeva prebaciv granice moravske, kako za živa Cirila taknula Liburne i Srbe, tako sada ogrlila Panonce, kojim je on kneza imenom Kocela u vjeri katoličkoj odgojio i njega u dužnosti uzdržao, i Bugare koje je ujedno s kraljem Bogorisom u vjeri kršćanskoga imena utvrdio; i Dalmatince, s kojimi je dielio nebeske darove; i Kranjce, kod kojih je mnogo radio, da ih privede k spoznaji i štovanju jednoga pravoga Boga.

Nu to mu pribavi neprilika. Neki najme iz nove kršćanske obćine, zavidjajuć brzo uspješnu radu i krieposti Metodijevoj, obtužiše ga nevina kod Ivana VIII., nasljednika Hadrijanova, da je sumnjiv u vjeri i povriedio običaj pradjedova, koji u svetih obredih nisu rabili drugi jezik van jedino jezik grčki ili latinski, a nipošto drugi. Tada Papa u velikoj brizi, da se nekrnji vjera i drevna stega, odpozvav Metodija u Rim, zapovjedi mu, da se okrivljen opravda i očisti, On, kako je uvijek bio pohitan u podložnosti i uzdajuć se u svjedočanstvo savjesti, bilo, mu je lahko, kad je bio g. 880. pred Ivanom i biskupi, te njekolicinom gradskoga klera, dokazati, da je on

točno onu vjeru i sam uztrajno sačuvao i druge revno učio, koju je u nazočnosti i uz povladjivanje Hadrijana prisegom potvrdio na grobu prvaka Apoštola: što se pako tiče slavenskoga jezika u bogoslužju, da je to činio iz opravdanih razloga pravom, dozvolom samoga Hadrijana pape, niti na uštrb svetoga pisma. Ovom obrambom tako se je obranio od svake sumnje i krivnje, da je papa smjesta razumiv dobro Metodija, voljno potvrdio njegovu nadbiskupsku vlast i pohod među Slaveni. Osim toga, odabrav nekoliko biskupa, kojim da bude na čelu Metodij i koji da ga pomažu u upravi kršćanskih posala, odposla ga u Moravsku častnom pismenom preporukom i neovisnom punomoći. Sve to potvrdio je papa poslje pismom upravljanim na Metodija, kad su ga opet okrivljivali iz mržnje zlobnici. Za to je mirne duše, sjedinjen najtjesnijim vezom ljubavi i vjere sa papom i cielom rimskom crkvom još budnije, te uztrajno izpunjavao označenu si službu; niti se je dugo čekalo na izvrstan plod njegova rada. Jer kada je sam priveo k vjeri katoličkoj českoga kneza Bořivoja, za tim uz pripomoć nekoga svećenika ženu njegovu Ludmilu, uspi do mala tako, da se je kršćansko ime u onom narodu na široko i daleko razgranilo. U isto vrijeme brižno je radio o tom, da se svjetlo evanjelja unese u Poljsku; gdje je, pokle je prošao srednju Galiciju, utemeljio biskupsku stolicu u Lavovu. Odatlje je, kako se povieda, pašao u Moskvu, te biskupsku stolicu podignuo u Kievu. S ovimi doista neuvehnutimi lovor-vienci vrati se u Moravsku k svojim i videći, da mu se primiče konac, označi si sam nasljednika; svećenstvo i puk opomenuv na kriepost zadnjimi opomenami, svrši blago onaj život, koj mu je bio put u nebo. Kako je Rim za Cirilom, tako je Moravska tugovala za umirajućim Metodijem, izgubljenoga tražila i svimi načini počastila njegovo mrtvo tielo.

Mi se, častna braćo, prougodno sjećamo ovih dogodjaja; nas pako dira, kad pogledamo daleko natrag na sjajni vez slavenskih naroda, začet preliepimi početcima s Rimskom crkvom. Jer ova dva širitelja kršćanskoga imena, o kojih govorimo, jesu istina poslana iz Carigrada k poganskim narodom, nu ipak njihovo poslanstvo moralo je sliediti ili na zapovied ove apoštolske stolice kao središta katoličkoga jedinstva, ili se je moralo, a to je ne jedanput učinjeno, valjanim i svetim načinom odobriti. I u istinu ovdje u gradu Rimu dali su račun i o preuzetoj apoštolskoj službi i odgovorili na obtužbe; ovdje kod groba Petra i Pavla zakleli su se na katoličku vjeru, biskupsku posvetbu primili zajedno sa vlasti, pridržav razliku redova, ustrajati svetu vladavinu.

Napokon odavljje je zamoljena poraba slavenskoga jezika u svetih obredih te se ove godine puni 10 vjekova, od kad je Ivan VIII. papa na Svatopluka moravskoga kneza tako pisao: Slavenski jezik . . . kojim odjekuje Bogu dostojna slava, pravom hvalimo, te zapovjedamo, da se u istom jeziku slava i djela Krista Gospodina Našega navieštaju. Niti ima što proti zdravoj vjeri ili nauci budi mise u istom slavenskom jeziku pjevati budi sveto Evanjelje ili božanska štiva staroga i novoga zavjeta dobro prevedena i iztumačena čitati i druge sve službe hora spievati. Ovaj običaj posvetio je poslje mnogih sгода Benedikt XIV, apoštolskim pismom od. g. 1754. dne 25. kolovoza. — Rimski pako pape, kolikogod puti su ih molili pomoć knezovi na čelu onim narodom, koji su Cirilom i Metodijem obraćeni na kršćanske obrede, nisu nikada skrivili u tom, da nije bilo s njihove strane blagonaklonosti u pomoći, čovjekoljubnosti u poduci, blagohotnosti u davanju savjeta, i u svem, gdje se god moglo, najbolja volja. U ostalom izkusili su Rastislav, Svatopluk,

Kocel, sveta Ludmila i Bogoris od predšastnika naših osobitu ljubav prema okolnostim vremena.

Niti smrću Cirilovom i Metodijevom nije sustala ili popustila očinska briga Rimskih Papa za slavenske narode, već se je ona uvijek jasno pokazala, kad su god štitili kod njih svetost vjere i obće blagostanje. U istinu poslao je Nikola I. Bugarom svećenike, da paduče narod i biskupe pionbienskoga i portuenskoga iz grada Rima, da urede novu kršćansku družbu; isto tako je sam u čestih prepirkah o svetom pravu dao preljubezno odgovore, te u njih hvale i vide veliku razboritost isti oni, koji manje prijaju rimskoj crkvi. I poslie tužne nesreće razkola, ide slava Inocenciju III., da je sjedinio sa Crkvom katoličkom Bugare, Gregoriju pako IX., Inocenciju IV., Nikoli IV., Eugeniju IV., da ih je u sjedinjenoj milosti uzdržao. — Slično je na osobiti način sjala ljubav naših predšastnika prama Bošnjakom i Hercegovcem zavedenim kugom opakih nazora, ljubav najme Inocencija III. i Inocencija IV., koji su nastojali izčupati bludnju iz srdaca; Gregorija IX., Klimenta VI., i Pija II., koji su htjeli stalno učvrstiti stupnjeve svete vlasti po onih pokrajinah. Niti se može reći, da su malenu i posljednju brigu svoju Inocencij III., Nikola IV., Benedikt XI., Kliment V. uložili na Srbe, od kojih su vrlo brižno odvrnuli varke skovane lukavo, da se oslabi vjera. Takodjer Dalmatinci i Liburni stekli su si radi svoje uztrajnosti u vjeri i izmjenične usluge u Ivana X., Gregorija VIII., Gregorija IX., Urbana IV. osobitu milost i velevažnu priznanicu. — Napokon u samoj sriemskoj crkvi, koja je bila u 6. vieku navalami barbara razorena i poslie svetom revnosti sv. Stjepana ugarskoga kralja na novo sagrađjena, imade mnogo spomenika blagohotnosti Gregorija IX. i Klimenta XV. Mi uvidjamo stoga, da valja Bogu hvalliti, što nam se pruža sgodna prilika ugoditi slavenskomu plemenu i raditi za njihovu obću korist ne manjom doista gorljivosti, nego što se je u svako vrieme, opažalo na naših Predšastnicih. Ovo je najme Nam pred očima, ovo želimo jedino; pregnuti iz petnih žila za tim, da se plemena imena slavenskoga većim brojem biskupa i svećenika podučavaju, da se u izpovjedanju prave vjere, u poslušnosti prama pravoj crkvi Isusa Krista učvrste i izkustvom svakim danom sve to više očute, koliko obilje dobara od naredaba crkve katoličke utiče u domaću zadrugu i sve stališe u državi. Jer one crkve zahtievaju za sebe najviše i najveću Našu brigu, niti ima išta, što bismo toplije želili, nego da uzmognemo obratiti brigu na njihovu korist i sreću te imati sve u neprestanoj zajednici spojene s Nami, što je najveća i najljepša spona blagostanja. Preostaje još, da odluke Naše prati i ono, što poduzesmo, usreći bogati u milosrdju Bog. Za to uzimljemo kod njega kao zagovornike Cirila i Metodija, učitelje Slavije, čije štovanje kako hoćemo umnožiti, tako se uzdamo, da će Nam na ruku biti njihova zaštita.

Nalažemo stoga, odrediv peti dan mjeseca srpnja kao stalan, kojega je sretne uspomene Pio IX. ustanovio, da se uvrsti u koledar Rimske i ciele Crkve i slavi svake godine svetkovina Cirila i Metodija „cum ritus duplicis minoris Officio et missa propria“, kako je to „sveti sbor za zakonite obrede“ odobrio.

Vam pako, častna braćo, nalažemo, da se pobrinete ovo Naše pismo proglasiti, i sve što je u njem propisano, da obdržavaju svi iz reda svećeničkoga, koji obavljaju sveti oficij obredom Rimske crkve, i to svaki u svojih crkvah, provincijah, gradovih, biskupijah i kućah redovničkih. Napokon hoćemo, da se na Vaš savjet i obodrivanje obćenito mole i prose Ciril i Metodij, da svojom

milosti, koja ih dopala kod Boga, kršćanstvo na celom iztoku štite proseć uztrajnost katolikom, a odmetnikom volju, da se sa pravom crkvom opet sjedine. —

Ovo, kako je gore napisano, nalažemo kao tako odobreno i utvrđeno, unatoč izdanim od svetoga Pija V. pape predšastnika Našega i drugim apoštolskim konstitucijam o reformaciji breviarija i misala, takodjer ustanovam i običajem, ma bili od vjkada te unatoč svemu drugomu, što je tomu protivno.

Kao znak pako nebeskih darova i zalog naše osobite dobrohotnosti, podijeljujemo apoštolski blagoslov ljubežljivo u Gospodinu svim Vam, častna braćo, celomu kleru i puku Vam pojedineu povjerenu.

Dano u Rimu kod sv. Petra dne 30. rujna godine 1880. našega pontifikata godine treće.

Leon PP. XIII.

Всѣмъ Всечестнымъ Братьямъ, Патриархамъ, Приматамъ, Архіепископамъ и Епископамъ католического міра, ласку и общеніе съ Апостольскимъ Престоломъ маючимъ,

ЛЕОНЪ ПАПА XIII.

Всечестніи Братья, поздравленіе и Апостольское Благословеніе.

Великое дѣло проповѣданья христіанского имени, припорученное особливимъ способомъ блаженному Петру, верховному Апостолу, и его Наслѣдникамъ, склонило Римскихъ Архіереевъ, абы старалися проповѣдниковъ святого Евангелія до рѣжныхъ народовъ вселенной въ рѣжныхъ часахъ высылати, якъ того здавали ся вымагати обстоятельства и совѣты милостивого Бога. Для того то якъ выслали Августина до Британцевъ для ихъ духовного образованья, Патриція до Иберновъ, Бонифатія до Германовъ, Виллеброрда до Фризовъ, Батавовъ, Белговъ, и другихъ дуже часто до иныхъ (народовъ), такъ само надали они власть, заняться апостольскимъ трудомъ у народѣвъ Славянщины святѣйшимъ мужамъ, Кириллу и Методію, которіи усиліемъ и наибольшими трудами того доконали, що тіиже узрѣли свѣтло Евангелія, и изъ житья дикого дѣйшли до образованья челоувѣческаго и гражданскаго.

Якъ Кирилла и Методія, тыхъ двоухъ найзнаменитшихъ Апостоловъ, ведля розголосу людей, цѣла Славянщина, памятна на ихъ добродѣйства, николи не переставала прославляти, такъ певно не съ меньшою ревностію почитати ихъ звыкла Римска Церковь, котора ихъ обохъ, якъ долго жили, многими способами почтила, а по смерти одного изъ нихъ, мощей тогоже лишитися не хотѣла. — Уже отъ року 1863 дозволилъ безсмертной памяти Предшественникъ Нашъ Пій IX, отпустомъ данымъ Славянскаго племени Чехамъ, Моравамъ и Хорватамъ, которыи шо року дня 9. Марта звыкли обходити торжественны богослуженія въ честь Кирилла и Методія, щобы тіиже на дальше день 5. Юліа святковали и въ память Кирилла и Методія совершали молитвенніи чины. И не долго потѣмъ во время великаго Собора въ Ватиканѣ, премногіи Епископы смиренно просили того Апостольскаго Престола, абы ихъ почитанье и сталый праздникъ былъ розширенный на цѣлую Церковь. — Понеже однако тое до нынѣшняго дня не сталося, и съ змѣною часѣвъ въ тѣхъ сторонахъ змѣнилось положенье державное, здаеся Намъ, що отвѣтна подалася Намъ способность, помочи народамъ Славянщины, о которыхъ помысльности и спасеніи Мы дуже печаливиі есьмы. А понеже собѣ не желаемъ, щобы имъ въ чѣмъ нибудь Наша отеческа любовь не доставала, для того хочемъ Мы розширити и умножити почитанье тѣхъ святѣйшихъ мужей, которіи якъ колись-то, розсѣявши вѣру католическу, народы Славянскіи отъ погибели до спасенія призвали, такъ теперъ покровительствомъ небеснымъ ихъ сильно охороняють.

Щобы однако тѣмъ бѣльше оказалось, якими суть тѣи, которыхъ католическому міру къ почитанію и прославленію поручаємъ, най намъ буде свободно, коротко навести исторію ихъ дѣяній.

Кирилль и Методій, рѣдніи братья, уродженіи въ всеславномъ мѣстѣ Солунѣ, завчасу удалися до Константинополя, щобы въ томъ головномъ мѣстѣ востока изъучитися знаній образованности. И не укрылася искра ума, котра уже тогда блистала въ молодцяхъ; оба бо въ короткомъ времени здѣлали великіи успѣхи; а особливо Кирилль, который достигъ такой славы въ наукахъ, що для особенной чести названо его философомъ. Незадолго Методій началъ житье монашеское; Кирилль же удостоился, що Царица Теодора, за порадою Игнатіа Патріарха, повѣрила ему дѣло, обучити вѣры христіанской Хазаровъ, за Херсономъ жиющихъ, которіи просили въ Константинополѣ о способныхъ священнослужителей. Той трудъ принялъ онъ охотно, и такъ прибывши до Херсона въ Тавріи (Кримъ), якійсь часъ, якъ несе поданье, отдался науцѣ языка властивого тому народови, и въ томъ часѣ повелось ему дуже щасливо найти святіи мощи св. Климента I. Папы Римского, и тѣи не трудно прійшло ему познати такъ изъ розпространеного поданія предкѣвъ якъ изъ котвици, съ которою, якъ было вѣдомо, той найсильнѣйшій мученикъ по приказу Императора Траяна въ море стрѣмъ-головъ вверженный и потому похороненный былъ. — Прійшовши въ посѣданье такъ цѣнного сокровища, переходилъ онъ мѣста и осады Хазаровъ, которыхъ обучивши своими науками, побудивши Божимъ именемъ и усунувши различны суевѣрія, присоединилъ Иисусу Христу. Установивши наилучше нову громаду Христіанъ, далъ онъ достопамятній доказъ безкорыстной любви, бо отказался всѣхъ отъ туземцевъ принесенныхъ даровъ, изъявши отпущенье на свободу невольникѣвъ, которіи бы имя христіанское приняли. Незадолго потому вернулъ Кирилль задовольненный до Константинополя, и вступилъ такожь въ монастырь Полихрона, въ которомъ уже и Методій находился.

Тѣмъ часомъ роздался розголосъ о щасливыхъ успѣхахъ сихъ трудовъ межи Хазарами до Ростислава, князя Моравского. Той, заохоченный прикладомъ Хазаровъ, укладася съ императоромъ Михаиломъ III. о присланье изъ Константинополя колькохъ проповѣдниковъ евангелскихъ, и не трудно осягнулъ тое, чого хотѣлъ. А такъ честнота Кирилла и Методія такъ многими дѣлами прославленна, и ихъ добре вѣдома готовость, помагати ближнимъ, причинилися до того, що они назначеніи zostали до высланія въ Моравію. Коли же они предприняли дорогу черезъ Болгарію, котра уже мала початки науки христіанской, не залишили на жадномъ мѣстци способности, розширяти святую вѣру. Въ Моравіи же вылягло множество народа на границяхъ державы имъ на встрѣчу, и приняло ихъ съ наибольшою охотою и торжественною радостію. Небавомъ начали они защепляти въ умы христіанскіи установы, и одушевляти надеждою на небесны добра, и то съ такою силою, съ такою чинною старанностію, що незадолго Моравскій народъ принялъ найохотнѣйше имя Христова. До тога не мало послужило знанье славянского языка, который Кирилль уже передъ тѣмъ собѣ усвоилъ, много такожь причинилося святое писаніе обохъ Завѣтовъ, которое онъ перевелъ на власный народный языкъ. И для того кождый славянскій народъ наибѣльше завдячуе тому мужеви, що получилъ отъ него благодѣяніе не тѣлько вѣры христіанской, но также и гражданской образованности: понеже Кирилль и Методій первіи вынайшли азбуку, котра служить до выраженья языка славянского, и по той причинѣ справедливо уходятъ они за основателей того языка.

Изъ такъ далекихъ и отдѣльныхъ краевъ дойшла корыстна слава тѣхъ дѣлъ до Риму. — Отже коли Николай Папа I. симъ наилучшимъ братьямъ до Риму поспѣшати велѣлъ, они безъ проволоки рѣшилися сей приказъ выконати; и охотно подняли дорогу до Риму, взявши съ собою мощи св. Климента. На вѣсть ту

вийшовъ Адріанъ II. поставлений на мѣстце умершого Николая, на встрѣчу знаменитымъ гостямъ въ сопроводѣ Кліра и народа съ заявленьемъ великого почитанія. Тѣло св. Климента, тотчасъ великими чудесами прославленное, спроваджено торжественнымъ походомъ до базилики, построенной при Константинѣ на мѣстци родительского дома того непобѣдимого мученика. Потомъ Кирилль и Методій оповѣли Папѣ въ присутствіи Кліра о апостольскомъ служенію, которымъ они свято и трудолюбиво занимались. А понеже ихъ обвинили, що уживаючи при святыхъ богослуженіяхъ славянскаго языка, дѣлали противъ постановленій предковъ и найсвятѣйшихъ звичаевъ; то они оправдалися на основѣ такъ певныхъ и ясныхъ причинъ, що Папа и весь Кліръ ихъ поступованье похвалили и одобрили. Тогда они оба сложивши присягу ведля образца католическаго вѣроисповѣданія и клявшися, що будутъ пребывати въ вѣрѣ блаженнаго Петра и Папъ Римскихъ, были поставленіи и посвященіи на Епископовъ отъ самого Адріана, и многи зъ ихъ учениковъ были на различніи степени священства произведеніи.

Подобалося однако Провидѣнію Божому, що Кирилль въ Римѣ окончилъ житье 869 г. 14. Февруаріа, больше честнотою якъ вѣкомъ dospѣлый. Онъ зосталъ возвеличенный подобно якъ Папы Римскіи похорономъ всенароднымъ и великолѣпнымъ, и былъ всепочтенно сложенный въ гробъ, который Адріанъ собѣ приготовилъ. Святое тѣло умершого, понеже народъ Римскій оное до Константинополя завести не дозволилъ, хотя въ наибольшомъ смутку погружена мати о тое горячо просила, спроваджено до гробу св. Климента, и поховано поблиско того мощей, которы Кирилль самъ черезъ только лѣтъ почитательно переховувалъ. А коли его везено черезъ мѣсто при урочистомъ пѣнію псалмовъ, въ блеску не такъ похоронномъ якъ триумфальномъ, здавалося, що народъ Римскій приносилъ почести небесны святѣйшому мужу.

Коли сіе сталося, повернулъ Методій на приказъ и подъ защитою Папы Римскаго яко Епископъ въ Моравію до звичайныхъ обовязковъ апостольскаго званія. Въ томъ краю ставшия усерднымъ образомъ стаду, старался съ каждымъ днемъ съ большою ревностію служити католическому дѣлу: мужественно противостояти мятежнымъ зачинщикамъ нововведеній, чтобы тіиже католическаго имени своими безумными мнѣніями не ослабляли; князя Святополка, наслѣдника Ростислава, въ св. вѣрѣ обучати, и того обовязки свои залишающаго, упоминати, ганити, наконецъ запрещеніемъ богослуженія наказати. Зъ тѣхъ то причинъ стягнулъ онъ на себе ненависть того мерзенаго и нечестнаго тирана, который его выслалъ въ заточеніе. Но незадолго потомъ откликанный, своими благовременными упоминаніями довель до того, що князь оказалъ змѣну своего успособленья духовнаго, и зрозумѣлъ, що потребно давній налоги новымъ способомъ житья поправити. Тое же есть дивнымъ, що Методій въ своей чуйной любви, переступивши границы Моравіи, якъ за житья Кирилла, досягъ Либурнійскихъ и Сербскихъ границъ, такъ теперъ тая его любовь обняла Паннонію, которой князя, именовъ Коцеля, научилъ вѣры католической и его въ повиненію тойже утвердилъ, и Болгаровъ, которыхъ разомъ съ ихъ королемъ Богоромъ укрѣпилъ въ вѣрѣ имени христіанскаго; дальше Далматинцевъ, которымъ роздѣлялъ и сообщалъ дары небесніи; такожъ Каринтійцевъ, межи которыми дуже много трудился, чтобы ихъ привести до познанія и почитанія одного истиннаго Бога.

Но трудъ сей причинилъ ему прикростей. Понеже нѣкоторіи изъ новой христіанской громады, завидуючи Методію, его отважной дѣятельности и честности, обвинили его невиннаго передъ Іоанномъ VIII, наслѣдникомъ Адріана, якобы его вѣра была подозрительна, и якобы онъ нарушалъ звичай предковъ, которіи въ отправленію Богослуженія навикли уживати лишь греческаго або латинскаго, въ прочемъ же жаднаго инога языка. Тогда Папа, весьма ревный о чистоту вѣры и старыхъ уставовъ, призвавши Методіа до Риму, велѣлъ ему оправдатися, и себе очистити. Коли той, скорый якъ всегда до повиненія и полагаючися на свѣдоцтво своей

совѣсти, 870 г. стануль передь Іоанномъ и кѣлькома Епископами и такожь передь городскимъ Духовенствомъ, легко доказаль, що онъ совсемъ той вѣры такъ постоянно держался, якъ и другихъ пильно научаль, котору то вѣру нимъ въ присутствію и за одобреніемъ Адріана заявленну, при гробѣ верховного Апостола присягою ствердиль, и що справедливо собѣ поступиль, уживаючи при ѳтправленію Богослуженія славянскаго языка изъ слушныхъ причинъ, за соизволеніемъ самого Папы Адріана, такъ якъ тоє св. писанію не спротивляеся. Такимъ поясненіемъ очистиль себе Методій такъ ѳтъ провины всякаго подозрѣнія, що сейчасъ Папа обнявши его потвердиль радо его Архіепископску власть и посланничество до Славянъ. Кромѣ того Папа, выбравши кѣлькохъ Епископовъ, надъ которыми поставиль самого Методія, щобы ему помагали въ управленію дѣлами христіанскими, и поручивши его весьма похвальными письмами, послаль назадъ до Моравіи съ необмеженнымъ полномочіемъ. Все тоє пѣзнѣйше благовоиль Папа потвердити письмомъ до Методія даннымъ, тогда коли той снова зносити имѣль ненависть нежичливыхъ людей. Для того будучи безпечный, яко соединенный съ Папою и всею Римскою Церквою найтѣснѣйшимъ союзомъ любви и вѣры, выполняль онъ дальше назначенное собѣ дѣло со много большою старанностію; и незадолго показалися знаменитіи плоды его трудовъ. Коли бо перше самъ навернулъ на католическую вѣру Борживоя, князя Чеховъ, а потому при помочи одного священника жену тогоже Людмилу, то вкоротѣ сдѣлаль онъ тоє, що межи тѣмъ народомъ имя Христова далеко и широко розпространилося. Въ томъже самомъ часѣ старался онъ свѣтло Евангелія до Польши занести; а переходячи тамъже черезъ середную Галицію, заложиль въ Львовѣ Епископскій престоль.

Оттуда, якъ нѣкоторіи передали, удалися до Москвы, и заложиль Епископску столицю въ Кіевѣ. Съ тѣми певно неувядающими лавровыми вѣнцями повернулъ онъ въ Моравію до своихъ: а чувствуючи, що конецъ его житья сближаеся, призначиль онъ самъ своего наслѣдника; и напомувши Клиръ и народъ послѣдними науками до честноты, закончилъ найспокойнѣйше тую жизнь, котора была для него дорогою до неба. — Якъ Римъ Кирилла, такъ Моравія оплаковала помершого Методія, болѣла надъ его утратою, всякимъ способомъ возвеличивши его погребеніе.

Воспоминанье сихъ дѣяній, Всечестніи Братья, есть намъ дуже милымъ; и не мало есьмы тронутіи, коли споглядаемъ въ далеку минувшость на наилучшіи початки свѣтлаго соединенія славянскихъ народовъ съ Римскою Церквою. Вправдѣ бо тѣи два розпространители имени христіанскаго, о которыхъ Мы говорили, выйшли изъ Константинополя межи поганьскіи народы; но однако подобало, щобы ихъ посланничество черезъ Апостольскій Престоль, средоточіе католической едноты, было или совсѣмъ припоручене, или, якъ тоє неразъ бывало, въ способъ належитый и святыи одобрене. Въ самой рѣчи здавали они тутъ въ Римѣ справу такъ изъ принятого на себе дѣла, якъ и ѳтвѣчали на обвиненія; тутъ они при гробахъ Петра и Павла присягали на католическу вѣру, и приняли посвященіе епископское разомъ съ властію, поставляти священноначаліе съ задержаніемъ розличія чиновъ.

Дальше получили ѳси уживанье славянскаго языка при святомъ Богослуженію; и сего року кончится десятое столѣтіе, якъ Папа Іоаннъ VIII такъ писалъ до Святополка, князя Моравіи: »Письма славянски, которыми Богу принадлежны и похвальны пѣсни розголошаються, по справедливости похваляемъ и повелѣваемъ, абы въ томъ языцѣ оповѣдалися хваленія и дѣла Христа Господа Нашого. И пичь не перещкадае здоровой вѣрѣ ани науцѣ, чи то литургіи въ томъ славянскомъ языцѣ спѣвати, чи то святое Евангеліе якъ и божественны чтенія Нового и Вѣтхого Завѣта добре переведенны и толкованны читати и всѣ иніи чины часовъ спѣвати.« Тойже звычай потвердиль по многомъ времени Венедиктъ XIV посланіемъ Апостольскимъ 1754 г. дня 25. Августа даннымъ. — Папы же Римскіи

коли нибудь прошеніи о помочь отъ начальствующихъ мужей, владѣющихъ надъ народами, трудомъ Кирилла и Методіа до христіанскихъ обрядовъ приведенными, николи не допустили, абы тѣмъже недоставала помочна доброта, чловѣколюбіе въ научанію, жичливость въ даванію совѣтовъ, и во всѣхъ имъ возможныхъ рѣчахъ наилучша воля. Передъ иными же досвѣдчили Растиславъ, Святополкъ, Коцель, свята Людмила, Богорисъ знаменитой любви Нашихъ Предшественниковъ ведля potrzeby и часу.

Но и по смерти Кирилла и Методіа не устала ани ослабилася отеческа старанность Папъ Римскихъ для народовъ Славянщины, а всегда сіяла она межю ними въ охоронѣ святости религіи и въ сохраненію публичной помыслности. Въ самой рѣчи выславъ зъ мѣста Рима до Болгаровъ Николай I. священниковъ, народъ учить, и Епископовъ Популоненьского и Портуеньского, щобы урядковали нову христіанску громаду. Тойже самъ Папа выдавалъ любезно отвѣты на частіи споры Болгаровъ о церковномъ правѣ, въ чѣмъ даже тѣи, которіи Римской Церквѣ меньше спріяють, похваляютъ и цѣнятъ наибольшое благоразуміе. А по оплаканомъ нещастію роздора належится слава Инокентію III. що Болгаровъ назадъ примирилъ съ католическою Церквію, Григорію же IX, Инокентію IV, Николаю IV, Евгенію IV, що ихъ затримали въ отысканой милости. — Подобно свѣтло проявилася любовь Попередниковъ Нашихъ къ Боснякамъ и Герцеговинчикамъ, доткненымъ заразами переворотныхъ мѣнній, и такъ Инокентіа III и Инокентіа IV, которіи выкорѣнили зъ ихъ умовъ заблужденіе, Григоріа IX, Климента VI, Піа II, которіи старались іерархическіи степени въ тѣхъ сторонахъ на всегда усталити. — Признати належитъ, що не малу и не послѣдну часть своихъ стараній посвятили Инокентій III, Николай IV, Венедиктъ XI, Климентъ V для Сербовъ тѣмъ, що найогляднѣйше повстримали отъ нихъ обманы, хитро къ ослабленію религіи уложеніи. — Такожъ Далматинци и Либурнійци удостоилися для постоянности въ вѣрѣ и исполненію повинностей особенной милости и изъявленія великихъ похвалъ отъ Іоанна X, Григоріа VII, Григоріа IX, Урбана IV. — Наконецъ находятся многіи памятники прихильности Григоріа IX и Климента XIV навѣтъ въ Церквѣ Серміенской, въ шестомъ столѣтіи нападами варваровъ знищеной, а потомъ побожною ревностію св. Стефана I, короля Угорщины, на ново поставленной.

Для того чувствуемъ потребу, сложити Богу подяку, що Намъ подаеся удобна способность, здѣлати прислугу племени Славянъ, и причинитися до ихъ загального добра, запевне не съ меньшою ревностію, якъ тое и Попередники Наши каждого часу усмотривали. На тое именно взираемъ, того одного желаемъ, всѣми силами до того стремити, абы народы Славянского имени были заосмотреніи большимъ числомъ Епископовъ и священниковъ; щобы утверждалися въ исповѣданію истинной вѣры, въ повиновенію къ правдивой Церквѣ Іисуса Христа, а пересвѣдчаючися щоденно больше чувствовали, якъ много добра сплывае изъ заведеній Церкви католической на домашное житѣе и на всѣ сословія державы. Тѣи власне Церкви дознають наибольшихъ и наибольшихъ стараній Нашихъ; и ничего нема, чогабы Мы усерднѣйше желали, якъ щобы Мы могли до ихъ выгоды и помыслности причинитися, и всѣхъ имѣти съ Нами соединенныхъ непрерывнымъ союзомъ згоды, а тое есть наибольшою и наилучшою порукою помыслности. Остаеся, щобы богатый въ милости Богъ спріялъ намѣреніямъ Нашимъ, и веспиралъ начинанія Наши. Мы межю тѣмъ беремъ собѣ за молитвенниковъ Нашихъ до Него Кирилла и Методіа, учителей Славянщины, и якъ ихъ почитанье хочемъ возвеличити, такъ уповаемъ на ихъ будуще покровительство для Насъ.

Для того повелѣваемъ, щобы опредѣленного дня 5. Юліа, якъ тое постановилъ 6. п. Піа IX, былъ вписанный до Календара Римской и вселеньской Церкви, и щобы былъ каждого року святкованный праздникъ св. Кирилла и Методіа „cum ritus duplicis minoris Officio et Missa propria“, що святой Совѣтъ до розпознанія законныхъ обрядовъ подтвердилъ.

Вамъ же всѣмъ, Всечестніи Братя, припоручаемъ, абы Вы старалися тое Посланіе Наше публично оголосити, и приказали всѣмъ изъ чина священнослужителей, которіи отправляютъ Богослуженіе по обряду Римской Церкви, тоѣ исполняти, каждый въ своихъ церквахъ, краяхъ, мѣстахъ, діецезіяхъ и монастыряхъ. Наконецъ хотимъ, щобы такъ якъ Вы дораждали и предлагали, въ цѣломъ свѣтѣ заносилися мольбы и прошенія до Кирилла и Методіа, абы они тою ласкою, якою могутъ у Бога, защищали во всемъ востоцѣ, справу христіанску, умоляючи постоянности для католиковъ, а для иновѣрцевъ готовности къ возстановленію едности съ правдивою Церквію.

Повелѣваемъ, щобы все тое, якъ выше написаное, было важное и крѣпкое, безъ взгляду на постановленія святого Пія Папы V, Попередника нашего, и на ины Апостольски постановленія, изданы дотычно реформы Бревіара и Литургикона Римского, не зважаючи такожъ на розпорядженья и звычайи, хотайбы отъ непамятныхъ временъ, и на вся иныя противныя.

А яко поруку небесныхъ даровъ и залогъ особливои Нашои жичливости, любезно удѣляемъ Вамъ всѣмъ, Всечестніи Братя, и всему Духовенству и каждому Вамъ повѣренному народу о Господѣ Апостольское благословеніе.

Дано въ Римѣ при святомъ Петрѣ, дня 30. Септемвріа р. 1880, Архіерейства Нашого року третого.

Леонъ Папа XIII.

До почитаемиѣ Католически братия Патриарси, Архиепископи и Епископи, които иматъ благодать и съобщение съ Апостолското сѣдалище.

ПАПА ЛЪВЪ XIII-ИЙ.

Почитаеми Братия, поздравление и Апостолско Благословение.

Голѣмата длѣжностъ за распространението на християнското име прѣпорѣчена на Св. Петра Началникъ на Апостолитѣ а особено на неговитѣ наслѣдници, подбуди Римскитѣ Първосвященници да се погрижатъ за испращанието проповѣдници на Св. Евангелие по разни чѣсти на свѣта споредъ както се виждаше да го изискуватъ дѣлата и свѣтитѣ на Всемилостивий Богъ. Заради това както испроводиха Августина до Британцитѣ за душеспасението имъ, Патриция до Ирландцитѣ, Бонифация до Германцитѣ, Вилеброрда до Фризийцитѣ, Холандцитѣ, Белгийцитѣ и много други лица до други народи; тѣй сжщо дадоха и на Св. Кирилла и Методия власть на Апостолска длѣжностъ да изаобикалятъ славянскитѣ народи, съ чисто залегание и съ чисто прѣголѣми трудове можело да се направи, щото и тѣ да видятъ евангелската свѣтлина и отъ необразованъ животъ да се приведатъ въ челоуѣческо и гражданско образование.

Цѣлата Славония никога не е изоставила отъ да празнува Св. Равноапостоли Кирилла и Методия за въ споменъ на тѣхнитѣ благодѣяния; а не съ по-малка грижа наистина и Римската църква е имала обичай да ги уважава, които догдѣто живѣха, тя и на двамата е отдавала почестъ съ много нѣща безъ да остане лишена най-сетнѣ и отъ праха на единий блаженнопочивший отъ тѣхъ. Още отъ 1863 година на Боемцитѣ, Моравцитѣ и Хърватитѣ родомъ Словяни, които имаха обичай всяка година на 9-й Марта да празнуватъ св. Кирилла и Методия, по снисхождение на достопамятний ни прѣдшественникъ Пий IX-й имъ се позволи щото за напрѣдъ да ги празнуватъ на 5-й Юлий и да извършватъ за въ тѣхна честь богослужение. Подиръ това когато се събра Вселенский Съборъ въ Ватикана, мнозина отъ Епископитѣ съ молба поискаха отъ това Св. сѣдалище за да провъзгласи по цѣлата Вселенска църква тѣхното узаконено празнувание. Обаче като се не тури въ дѣйствие тогава и остана до днешний день по причина на временнитѣ прѣврати и на произмѣненото положение на онѣзи страни, намъ се вижда днесъ благоприятенъ случайтъ за да ползуваме Славянскій народъ, за чieto уцѣлявание и спасение много се грижимъ. Прочее нашата отеческа любовь като нетѣрпи да се отлага това за повече, искаме по-нашироко да се распространи и умножи честъта на тѣзи св. мжжие, които както едно време съ разсѣванието на Католическата вѣра приведоха Славянскитѣ народи отъ смъртъ къмъ спасение, тѣй и днесъ да бждѣтъ ягко запазени отъ

тѣхното небесно покровителство. А за по-голъмо обяснение кои сж тѣзи, които поднасяме на цѣлий Католический свѣтъ за да ги почита и празнува, добръ ще бжде да пораскажемъ на кратко нѣщо отъ историята на извършенитѣ имъ дѣла.

Кириллъ и Методий едноутробни братия родени въ прочутитѣ страни на Солунъ, отрано заминаха за Цариградъ щото да можатъ въ самата Источна столица да изучатъ тогавашнитѣ науки. И искрата на даровитостта която блѣскаше въ тѣзи младежи, не се скри; понеже и двамата за въ твърдѣ кжсо време успѣха, нъ най-много Кириллъ който до толкосъ се отличи щото се удостои да го наречатъ философъ.

Не слѣдъ много време Методий влѣзе въ иноческий чинъ, а Кириллъ се удостои щото, Императрица Теодора по съдѣйствию на Патриарха Игнатия да го проводи отъждъ Херзонеъ за да проповѣдва християнската вѣра на Козаритѣ, които бѣха се помолили въ Цариградъ за да имъ се испратятъ учени мжжие. Кириллъ на драго сърдце прие тжзи длъжностъ и като отиде въ Херзонеъ между Татаритѣ, съ мѣстното наречие на този народъ, споредъ както казватъ нѣкои си, той доста успѣ въ работата си, и въ това време биде честитѣ да намѣри святитѣ мощи на Папа Св. Климентий I-й, които безъ никаква мжчнотия позна отъ общото и распространено прѣдание на по-старитѣ и отъ котвата, съ която тоя непобѣдимъ мжченикъ билъ хвърленъ въ морето по заповѣдъ на царь Траяна, — а отпослѣ, както казватъ, съ нея заедно погребенъ. — Снабденъ съ този безцѣнъ камъкъ, той се вмкна въ градовегъ и столицитѣ на Козаритѣ, които като ги научи съ своитѣ си наставления и съ Божия сила като ги насърди, извади ги изъ голѣмото и распространено суевѣрие и ги приведе въ стадото на Исуса Христа. Като нареди добръ новосъставенната християнска община, остави едно незагладимо доказателство отъ своето въздържание и любовь, като се отказа отъ всичкитѣ дарове, които му поднесоха туземцитѣ, и се задоволи само съ това гдѣто освободи отъ робството слугитѣ, които исповѣдваха християнското име. Щомъ Кириллъ се завърна на бързо въ Цариградъ въ Полихронийский манастиръ, въ който се вече намираше Методий, и той самъ се прибра въ него.

Подиръ това се прѣсна слухъ и стигна до Ростислава Моравский князь за неговитѣ добри дѣла извършени на Козаритѣ. Той подбуденъ отъ примѣра на Козаритѣ споразуме се съ царь Михаила III-й за да му испрати отъ Цариградъ нѣколко евангелски работници, и лесно сполучи въ това, що желаеше. Прочее като се видѣ на дѣло такъва една прочюта добродѣтель и воля въ Кирилла и Методия за въспомогание на ближнитѣ, даде поводъ, щото тѣ да се назначатъ за това Моравско прѣдприятие. И като бѣха прѣдприели пжтуванието си за въ България, не изоставятъ никое мѣсто въ появеното тѣмъ благовремие за да умножатъ вѣрата на християнитѣ. А въ Моравия отъ голѣмото множество което се бѣше стѣкло отъ краищата на царството за посрѣщанието имъ прииматъ се съ голѣмо присърдце и съ неисказанна радость. Не се мина много време и тѣ захващатъ да напояватъ духоветѣ имъ съ християнскитѣ си поучения и да ги въвождатъ въ надѣждата на небеснитѣ добрини, и то съ такъва сила и съ такъво неуморимо старание, щото за въ малко време Моравскийтъ народъ на драго сърдце приима Исусъ Христовото име. Въ тжзи работа не малко имъ послужи вѣщината въ славянското наречие, което Кириллъ понапрѣдъ бѣше изучилъ, и което имъ много помогна за въ прѣвежданието Святого Писание на Новий и Ветхий Завѣтъ, което прѣведоха на сжщето тѣхно наречие. За това Славянскийтъ народъ най-много дължи на тоя мжжъ, който не само ги приведе въ християнската вѣра, нъ ги снабди и съ челоуѣческо образование: понеже Кириллъ и Методий бѣха първитѣ изобретатели на тѣзи сжщи букви, съ които се бѣлѣжи и изражава наречието на сжщитѣ Славяни, и по тжзи причина не напразно ги матъ за съчинители на това сжщо наречие.

Отъ толкова далечни и разпръснати области и до Римъ, бѣше достигналъ вторий слухъ който извѣстяваше тѣхната слава на извършенитѣ имъ дѣла. И тѣй Папа Николай I-й като бѣ заповѣдалъ да дойдатъ тѣзи Св. братия въ Римъ, тѣ незабавно изпълняватъ заповѣдта му, като се опѣтватъ тутакси за Римъ и като донасятъ съ себе си и мощитѣ на Св. Климентъ. Като се научава за това Папа Адрианъ II-й който бѣше наслѣдилъ покойния Папа Николая, придруженъ отъ духовенството и отъ народа излиза съ голѣмо значение и честь да посрѣщне тѣзи прочути гостие. Тѣлото на Св. Климента, изненадѣно като се прочю по чудесата си, съ голѣмо тържество биде вдигнато и занесено прѣзъ сжщата улица на бащината му кжща въ прочютата църква издигната въ Константиново време въ честь на сжщия непобѣдимъ мжченикъ. Послѣ Кирилъ и Методий прѣдъ присѣствие на духовенството разказватъ на Папата за апостолската си длъжностъ до колко свято и трудолюбиво сж я извършили. И понеже ги изобличаваха че правили противъ постановленията на прадѣдитѣ и противъ св. вѣра, защото били употрѣбили въ извършване на святата си длъжностъ Словянското наречие, тѣ толкозъ добрѣ и вѣрно се оправдаха, щото Папата и цѣлото Духовенство ги похвалиха и удобриха. Слѣдъ това и двамата споредъ постановленията на Католическото вѣроисповѣдание, като се заклѣха, че щжтъ прѣбжджтъ въ вѣрата на Св. Петра и на Римскитѣ Първосвященници, ржкоположиха се отъ сжщия Адрианъ за Епископи, а пакъ мнозина отъ ученицитѣ имъ приеха разни духовни чинове.

И стана по Божие Провидение, щото Кирилъ да свърши попрището на живота си у Римъ въ година 869 Февруария 14-й, мжжъ по-зрѣлъ въ добродѣтель, отъ колкото на възраст. И тѣй той биде занесенъ съ великолѣпно тържество на погребение тамъ, гдѣто Римскитѣ Първосвященници се погребватъ, и положенъ най-честно въ гроба, който Адрианъ бѣше направилъ за себе си. Святото тѣло на покойния, Римский народъ като не може да понесе да бжде прѣнесено въ Цариградъ, при всичко, че и прѣскърбната му майка го иска, биде занесено въ църквата на Св. Климента и положено при неговитѣ мощи, на които Кирилъ отъ толкози години бѣ заотдавалъ почитъ. Когато се носеше по Римъ съ тържественни пѣснопѣния, струваше се, че Римский народъ както съ погребението тѣй и съ тържественното шествие поднася на святии мжжъ и заслугитѣ на небеснитѣ му добрини.

Всичко това като се свърши, Методий по заповѣдъ и съ покровителството на Папата завърна се като Епископъ въ Моравия на обикновенната си апостолска длъжностъ. Въ тѣзи областъ «като стана примѣръ на стадото» труди се отъ день на день повече да служи на католичеството; силно се въспротиви на възмутителитѣ на новитѣ работи за да не би съ глупостта на мнѣнията си да не почернятъ католическото име; научи въ вѣрата князя Святопѣлка, който бѣше наслѣдилъ Ростислава, и сжщия който се отказваше, съвѣтва го, изобличи го и най-сѣтнѣ го наказа съ църковно запрѣщение. По тѣзи причина той си навлѣче ненавистьта на прѣстрашния и прѣнечестивия мжчителъ, отъ когото биде проведенъ и на заточение. Нѣ слѣдъ малко като се завърна съ благоприятни приканвания сполучи, щото князътъ да покаже знакове на измѣненый си духъ, и да разумѣ че за новото поприще на живота е потрѣбно да напустне първий си навикъ. А това е много за очудване, че будната любовь на Методия, съ прѣбродвание Моравскитѣ прѣдѣли, като да бѣ живъ и Кирилъ, бѣше достигнала до Хърватитѣ и до Сърбитѣ, а сега бѣше захванала да прониква и въ Панонцитѣ, чийто князь на име Коцель настави въ католическата вѣра и го удържа въ длъжноститѣ ѣ: сжщо утвърди въ вѣрата на християнското име и Българитѣ съ царя имъ Бориса; послѣ Далматинцитѣ съ които сподѣляше и раздаваше небеснитѣ дарби; най-сѣтнѣ и Картийцитѣ, които догдѣ да приведе въ служение одному Богу много се труди.

Нъ това прѣдприятие докара бѣда на Methodia. Понеже нѣкои си отъ младата община на християнитѣ като завиждаха много на извършенитѣ дѣла и добродѣтель на Methodia, поискаха на сждѣ невинния прѣдъ Папа Ивана VIII-й, Адриановий наслѣдникъ, за подозрѣвание въ вѣрата и за нарушение за прадеднитѣ обичаи, защото употрѣблявалъ все еднакво въ Богослужението латинский или гръцкий языкъ, а послѣ ни единъ отъ тѣхъ. Тогавашний Папа като пазителъ на неповрѣдимостта на вѣрата и на прадеднитѣ обичаи, повика Methodia въ Римъ за да се оправдае и отгърси отъ обвиненіята. Той като бѣше всякога готовъ да послуша и здравъ въ свидѣтелството на съвестта си, прѣдстави се въ година 880 прѣдъ Папа Ивана VIII-й, прѣдъ Епископитѣ и прѣдъ нѣколко души отъ градското духовенство и лесно побѣди, като доказа че той е държалъ здраво и училъ другитѣ сжщата онѣзи вѣра, която обявилъ прѣдъ Адрианово присѣствие и съ негово одобрение бѣше потвърдилъ съ клѣтва прѣдъ гроба на началника на Апостолитѣ; а за гдѣто пѣкъ употрѣбилъ въ Богослужението словянский языкъ доказа, че го направи по праведни причини и съ позволенieto на сжщия Папа Адриана безъ да има нѣщо противоречно въ това Св. Писание. Съ това си защитявание тѣй добръ се отгърси отъ всяко обвинение, щото Паната съ благодарение като прѣгърна Methodia, заповѣда да се въздигне на Архиепископский чинъ и като на оправданъ потвърди посланието му въ Славония. При това, Папата като му придаде нѣколко владици които да бжджтъ подъ самото вѣдомство на Св. Methodia и които да му служатъ като сътрудници въ управленieto на християнската вѣра, съ много искренни защитителни писма и съ твърдѣ обширно пълномощие пакъ го испрати за въ Моравия. Отпослѣ Папата поиска да се потвърдятъ всички тѣзи нѣща чрѣзъ писмата отпавени до Methodia, сиречь за да не би пакъ да подпадне подъ завистта на зломысленницитѣ. Поради това утвърдеиъ духомъ и присѣдиненъ съ Папата, съ цѣлата Римска Църква и съ яката свръзка на вѣрата и на любовта, съ по-голѣма будностъ продължи да изпълнява длѣжността си; и неможеше наистина да се очаква поголѣмъ плодъ въ прѣдприятието му. Понеже като приведе най-напрѣдъ Бохемския князь Боривоя въ католическата вѣра, а послѣ съ помощта на нѣкой другъ священникъ и жена му Лудмила, за въ малко время толкозъ извърши, щото направи да се распространи твърдѣ надалечъ и на широко християнското име измежду тоя народъ. Въ сжщото време той се погрижи за да введе Евангелската свѣтлина и въ Полша, отгдѣто като се вмжкна всрѣдъ Галиция установи епископско сѣдалище въ Львовъ. Оттамъ, споредъ прѣданията на нѣкои си, като се прѣхвърли въ сжщо московско установи и тамъ епископский прѣстолъ въ Киевъ. Увѣнчанъ съ тѣзи лаврени неувѣдаеми вѣнци, той побърза та се завърна въ Моравия при своитѣ си; и като се усѣщаше вече, че приближава краятъ на животътъ му, той самъ си назначи наслѣдникъ; и като насърдчи духовенството и народа съ наставленията си къмъ добродѣтель, съ такъвъ единъ животъ, съ какъвто си билъ приготвилъ пжтя къмъ небото, спокойно почина въ Господа. — И тѣй както Римъ Кирилла, тѣй и Моравия оплака починалий Methodia, потърси изгубения, и съ всякакъвъ видъ тържества испроводи го на погребение.

Приятното въспоминание, почитаеми Братия, на тѣзи събития, подбужда ни за да се расклатимъ душевно, като хвърлимъ единъ се добри начала погледъ назадъ връхъ свѣтлото свръзване на Словянскитѣ народи съ Римската Църква. Понеже тѣзи двама распространители на християнското име, за които поговорихме, наистина тръгнаха отъ Цариградъ за обръщанието на язическитѣ народи; обаче тѣхното послание биде нужно да се ржководи или пѣкъ, което много пжти се случавя, да се удобри по закона и святостта отъ това Апостолско Сѣдалище, което е срѣдоточие на католическото единство. И наистина тука въ Римъ се даде отчетъ на тѣхната прѣдприята длѣжностъ и тукъ се отговори на обвиненіята подигнати срѣщу тѣхъ: тукъ надъ гробоветѣ на Св. Апостоли Петра и Павла се даде клѣтва за прѣ-

бждвание въ католическата вѣра и тукъ ржкоположението за Епископи се прие заедно съ властта за възстановлението на священнодѣйствието съ задържане разликата на обрядитѣ; най-сѣтиѣ оттукъ се измоли употреблението на Словянскій языкъ въ Богослужение, и тѣзи година е дѣто се изпълнюва десятий вѣкъ, въ който Папа Иванъ VIII-й писа на Моравскій князь Святопѣлка: «Словянскитѣ писма... съ които се въспѣватъ принадлежнитѣ Богу хваления праведно попохваляваме и заповѣдваме, щото на сжщий языкъ да се проповѣдватъ чудесата и дѣлата на Господа Нашего Исуса Христа. И нѣма нищо противно на истинната вѣра или наука за да се пѣе на сжщий словянскій языкъ Богослужението или да се чете Св. Евангелие или Божественнитѣ писания на Ветхий и Новий Завѣтъ, които сж прѣведени добрѣ, тѣй сжщо да се четатъ и всичкитѣ други послѣдования на часоветѣ.» Който обичай слѣдъ доста время го потвърди Венедиктъ XIV-ий съ апостолското си Писмо издадено въ година 1754 Августъ 25-ий. А колкото пжти и да бѣха помолени Римскитѣ Първосвященници, за помощъ отъ князоветѣ, които началствуваха надъ народитѣ приведени въ християнската наука съ труда на Св. Кирилла и Методия, никога не занемариха, щото добрината имъ да се спре въ помагание: учтивостта имъ въ поучявание и благоволенieto имъ въ даване сѣвѣти, и то до толкова, до колкото имъ е позволявала добрата воля въ всяко нѣщо. А най-много Ростиславъ, Святопѣлкъ, Коцель, Св. Лудмила и Борисъ сж опитали на дѣло и на време отеческа та любовъ на Нашитѣ Прѣдшественници.

Нито слѣдъ смъртта на Кирилла и Методия отеческата грижа на Римскитѣ Първосвященници напустна или изостави Словянскитѣ народи; нѣ всякога е блѣскала въ пазение святостта на вѣрата и въ съхранение общото благосѣстояние. И тѣй Папа Николай I-ий испроводи на Българетѣ священници, които да поучаватъ народа, и отъ градъ Римъ имъ испрати и Епископитѣ Попуиенскій и Портуенскій, които да наредятъ младата християнска община: сжщо той самъ любезно отговаряше на честитѣ български прѣпирни за священното право, въ които и тѣзи, които не благоприятствуватъ къмъ Римската Църква и тѣ сами похваляватъ и съглеждатъ голѣмото благоразумие. И слѣдъ плачевната буря на раздѣлението за похвала е Иннокентий III-ий, който примири Българетѣ съ католическата Църква; а Григорий IX-ий, Иннокентий IV-ий, Николай IV-ий и Евгений IV-ий, които ги задържахъ въ примиреното имъ сѣстояние. — Тѣй сжщо блѣска и надъ Бошнацитѣ, и Херцеговинцитѣ помамени отъ заразата на злобнитѣ мнѣния, любовта на Нашитѣ Прѣдшественници сиречь на Иннокентия III-ий и Иннокентия IV-ий, които се постараха да искоренятъ отъ духоветѣ имъ заблуждението; ана Григория IX-ий, Климента VI-ий и Пия II-ий, които се погрудиха да утвърдятъ по тѣзи страни священната власть. Не по-малка чясть отъ своитѣ трудове сж принесли Иннокентий III-ий, Николай IV-ий, Венедиктъ XI-ий и Климентъ V-ий на Сърбитѣ, които като приготвиха хитро примкитѣ за разрушение вѣрата, тѣ най-благоразумно можиха да ги спратъ. — Сжщо и Далматинцитѣ и Хърватитѣ за постоянството въ вѣрата и за взаимното си подкрѣпявание сж приели отъ Ивана X-ий, отъ Григория VII-ий, отъ Григория IX-ий и отъ Урбана IV-ий изражения на отличната имъ благосклонность и голѣми похвали. — Най-сѣтиѣ въ самата Сермиенска църква налѣгната въ шестий вѣкъ отъ нашествията на варваритѣ, а отпослѣ възобновена по набожно старание на св. Стефана I-ий, унгарскій царь, има много памятници отъ благодѣяние на Григория IX-ий и на Климента XIV-ий.

Поради това Ние разумѣваме до колко трѣбва да благодаримъ на Бога, гдѣто Ни поднася тоя сгоденъ случай за да възблагодаримъ словянскій народъ и да въсползуваме самитѣ тѣхъ не съ по-малка наистина грижа отколкото що е блѣскала

всяко време въ Нашитѣ Прѣдшественници. Това сиречь имаме прѣдъ очи, това желаемъ единственно да можемъ съ все сила да се потрудимъ щото народитѣ подъ името Словяни да могатъ да се поучаватъ отъ повече священници и епископи, щото да се утвърдятъ въ истинното вѣроисповѣдание и въ послушание на истинната Исусъ Христова Църква и съ правяние опитъ всякой день да усѣтятъ колко голѣмо множество добрини изобилствуватъ отъ наукитѣ на католическата Църква за въ домашний животъ и за въ общественитѣ уредби. Наистина онѣзи църкви много по-вече и по-голѣми грижи изискватъ отъ Нашитѣ; и нѣма нѣщо, което да желаемъ по-жарко, отколкото да се стрѣвимъ за тѣхната полза и благополучие и да ги имаме свързани съ Насъ си съ всегашния възелъ на съгласието, което е най-голѣмата и най-добрата връзка на цѣлостта. А останалото е, щото Богъ, който е богатъ въ милостта си да помага на нашитѣ намѣрения и да благоприятствува подкаченото Ни дѣло. Между това Ние молимъ Св. Кирила и Methodia, словенскитѣ учители, че както Ние искаме распространението на тѣхното почитание, тѣи сѣщо да бжджтъ и тѣ за напрѣдъ Наши покровители на небото.

И тѣи заповѣдаме, щото опрѣдѣлений день 5-ий Юлия, когото Наший до-стопамятний прѣдшественникъ Пий IX-ий узакони да се въведе въ римский календаръ и въ цѣлата вселенска Църква и да се празнуватъ всяка година Св. Кирилъ и Methodia съ отслужване Литургия и съ четение часословъ, споредъ както го удобри священный съвѣтъ, който и е назначенъ за священнитѣ обряди.

А на всинца Васъ, Почитаеми Братия, заповѣдаме, щото да се погрижите за да се обнародва настоящето Ни Писмо, и всичко щото е прѣдписано въ него да заповѣдате да го пазятъ всички духовни, които извършатъ Богослужението споредъ обряда на римската Църква, и то всякой въ своитѣ църкви, области, градове, епархии и манастири. Най-сѣтнѣ желаемъ, като Ви съвѣтваме и поканваме на всякъдѣ да се поднасятъ молитви на Св. Кирила и Methodia, щото съ Божията благодать да покровителствуватъ по цѣлий Истокъ християнското прѣдъ приятие, като молятъ по-стоянство за католицитѣ а за раздѣленитѣ примирение съ истинната Църква.

Всичко това, което е писано по-горѣ, заповѣдаме да се пази постоянно и добрѣ, безъ да се гледа на постановленията издадени отъ Наший Прѣдшественникъ, Пия V-ий, нито на другитѣ Апостолски постановления относително до римский Молитвословъ и Служебникъ, нито на другитѣ уредби и обичаи незапамятни, и как-вито и да били други противни постановления.

А като знакъ на особито благоволение къмъ Васъ съ което желаемъ за Васъ небесни добрини любезно въ Господа даваме на всички Васъ, Почитаеми Братия, на всичкото Духовенство и народъ прѣдаденъ подъ грижата на всякого отъ Васъ, Апостолско благословение.

Дадено въ Римъ при Св. Петра 30-ий Септемврия година 1880, третя година отъ Нашето Папствование.

Папа Львъ XIII-ий.

USTREDNI KNIHOVNA
právnícké fakulty UJEP
BRNO